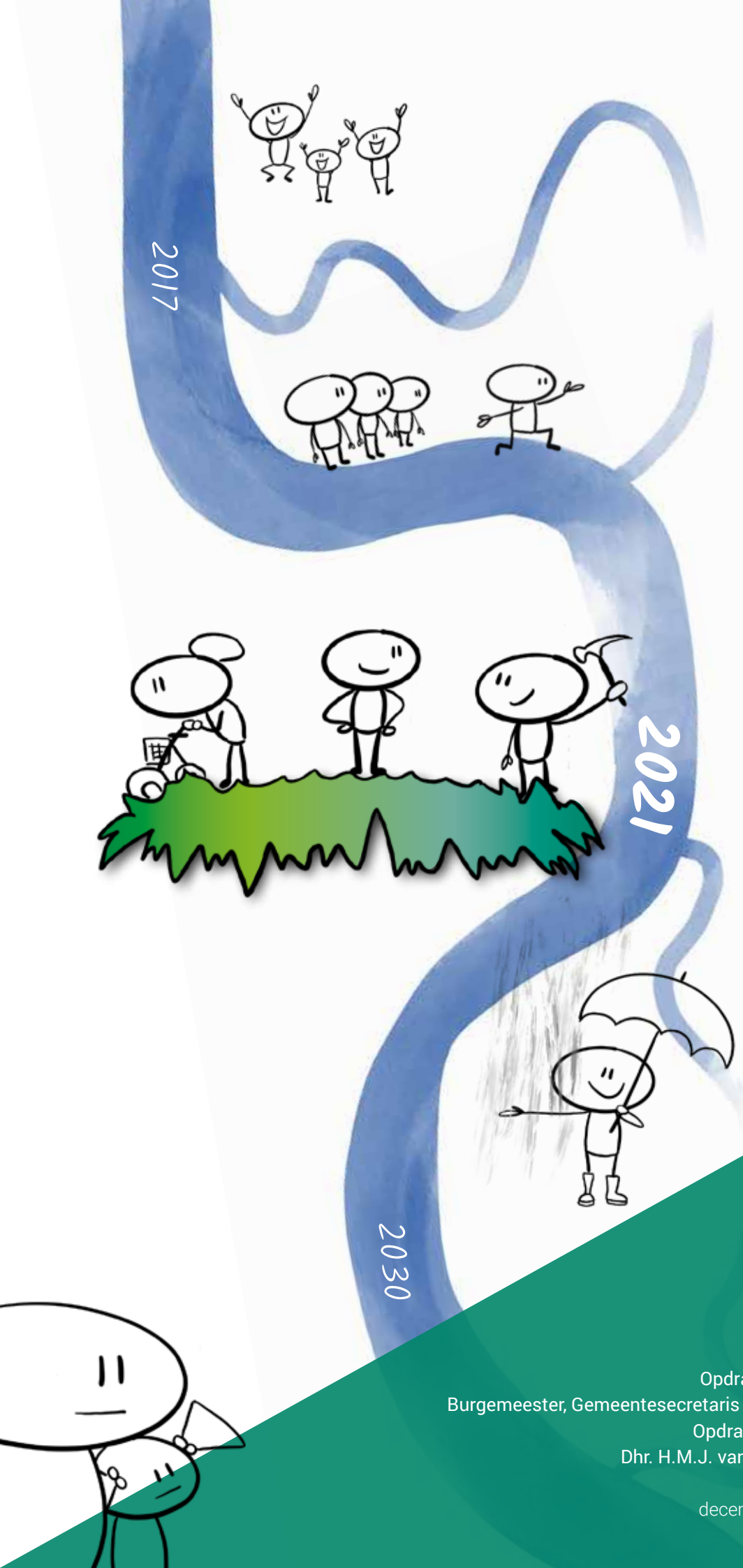

PRETTIG WONEN EN LEVEN IN DE PEEL!

EEN AMBTELIJKE VERKENNING NAAR DE OPGAVEN ANNO 2021

Opdrachtgever:
Burgemeester, Gemeentesecretaris en Griffier
Opdrachtnemer:
Dhr. H.M.J. van den Berg

december 2021

VOORWOORD

Hierbij bieden wij u, als politieke partijen die een (mede)verantwoordelijkheid willen nemen voor het besturen van onze mooie gemeente Deurne, dit document aan. ‘Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!’ is de visie die Deurne nastreeft. Waar staat de gemeente dan op weg naar de realisatie van die toekomstvisie? Lukt het om de dromen te realiseren? Hoe goed is het leven en wonen in Deurne eigenlijk? Wat gaat goed? En waar is verbetering nodig? Wat zijn onze grote opgaven om onze dromen te realiseren? En wat is de rol van de gemeente? Wie zijn daarvoor nodig? Veel en complexe vragen die in de debatten aan bod kunnen komen.

De gemeente Deurne heeft een lange historie en eigen identiteit. Een identiteit die vele facetten kent. Er is het Deurne als samenspel van de vele, complete kerkdorpen. Er is het Deurne dat deel uitmaakt van de Peelvenen, en er is ook het Deurne dat deel uitmaakt van de internationaal concurrerende Brainportregio. Deurne heeft een belangrijke plek in het oostelijk deel van de Brainport-regio en verbindt Bainport met Greenport. De verbinding met de regio is direct en goed. Verschillende identiteiten en kwaliteiten, verschillende schaalniveaus waarop de gemeente acteert. Deurne kan zich rijk rekenen met zijn verenigingsleven, betaalbare woningen en een grote diversiteit aan voorzieningen, een sterke zorgketen en een sterke economie. Het resultaat van de identiteit en mentaliteit van de Deurnese samenleving: hartelijk, mouwen opstropen, samen de schouders eronder, we doen het vanuit eigen kracht: kortom de Peelmentaliteit. Een gemeente met complete dorpen in een groene oase van akkers, diverse landschappen en een prachtige, kwetsbare natuur. In deze diversiteit zit ook de kracht en de kiem voor de verdere ontwikkeling van Deurne.

Om de kwaliteiten van Deurne en zijn positie in de regio te versterken, zijn er ook opgaven die om antwoorden vragen. De realisatie van onze visie is immers niet vanzelfsprekend en niet vrijblijvend. Het vraagt om bestuurlijke keuzes. Niet alles kan én niet tegelijkertijd en zeker niet alles is maakbaar.

Dit document is met veel medewerkers van de ambtelijke organisatie gemaakt. De ambtelijke organisatie neemt hiermee niet alleen haar rol als autonome en professionele adviseur van het lokale bestuur serieus, maar toont ook haar betrokkenheid bij het wel en wee van de gemeente Deurne. Een oprechte intentie om bij te dragen aan het debat over de toekomst van Deurne en over de kwaliteit van wonen en leven van al zijn inwoners. Wij zijn er trots op dat wij dit namens de ambtelijke organisatie aan uw politieke partijen kunnen aanbieden.

Wij wensen u veel leesplezier en succes in de aankomende bestuursperiode.

INHOUD

Voorwoord	2
Leeswijzer	4
1. Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!	6
1.1 Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!	6
1.2 Deurne in de regio	7
2. Cijfers op een rij	10
2.1 Op hoofdlijnen	10
2.2 Verdieping in thema's	13
3. URGENTIE	30
3.1 De urgentie vanuit bevolkingsontwikkeling	31
3.2 De urgentie vanuit de staat van de leefomgeving	32
3.3 De urgentie van bereikbaarheid	32
4. KERNOPGAVEN	34
4.1 Versterking van de vitaliteit van Deurne en zijn kerkdorpen	35
4.2 Een vitaal buitengebied	37
4.3 Een gezonder Deurne	42
4.4 Een duurzamer Deurne	44
Bronnenlijst	46

LEESWIJZER

Met dit document beogen we een beeld te geven vanwaar Deurne staat ten opzichte van de toekomstvisie *Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!* en de opgaven die dan opkomen.

Medio 2017 heeft de raad deze toekomstvisie vastgesteld en wordt er aan de realisatie ervan gewerkt. Daarmee is de toekomstvisie het (bestuurlijk) vertrekpunt van deze notitie. Tegelijk staat de omgeving niet stil. Aan de hand van een set van objectieve gegevens brengen we zo compleet mogelijk in beeld waar de gemeente nu staat, beseffende dat het nooit volledig is.

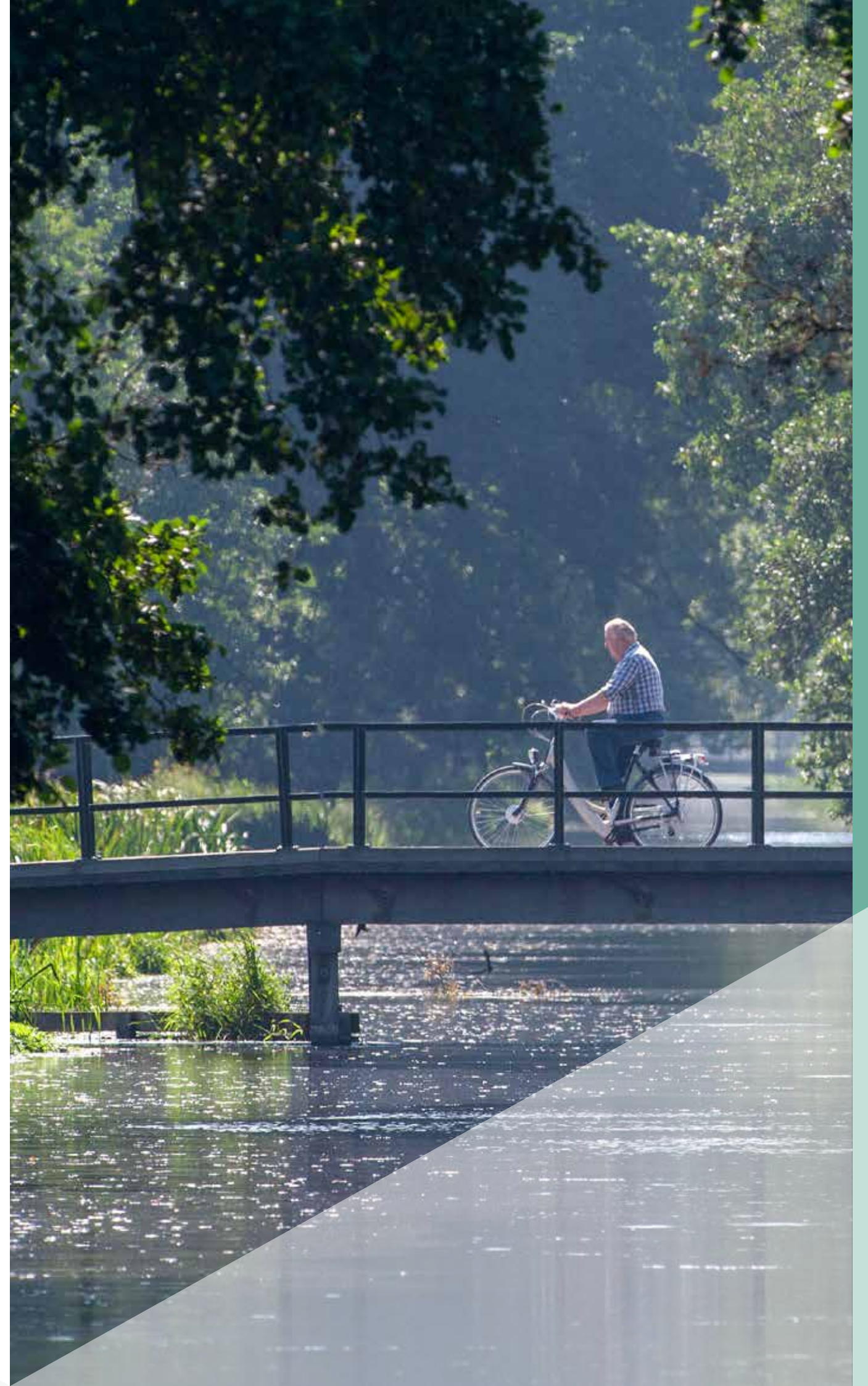
Voor de snelle lezer zijn het derde en het vierde hoofdstuk het meest interessant. De eerste twee hoofdstukken maken een feitelijke verdieping.

In hoofdstuk een lichten we de achtergrond en inhoud van de toekomstvisie toe en plaatsen we de toekomstvisie in de regionale en nationale context.

In hoofdstuk twee is het Deurne van nu in beeld gebracht aan de hand van objectieve gegevens. De gegevens hebben we geselecteerd op basis van de onderwerpen uit de toekomstvisie en komen uit externe en interne bronnen.

In hoofdstuk drie hebben we de gegevens geanalyseerd in het licht van de toekomstvisie van Deurne. Anders gesteld, Deurne weet wat hij wil zijn en weet waar hij nu staat: wat is dan nu urgent?

In hoofdstuk vier benoemen we vier opgaven, die volgen uit de urgenties. Deze opgaven werken we uit waarbij we inzicht proberen te geven in de knoppen waaraan het bestuur van Deurne kan draaien.

DEURNE, PRETTIG WONEN EN LEVEN IN DE PEEL!

In dit hoofdstuk wordt de toekomstvisie van Deurne, 'Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!!!' beknopt toegelicht en wordt deze toekomstvisie in de regionale context geplaatst. Deze toekomstvisie is door de gemeenteraad van Deurne vastgesteld en is daarmee het (bestuurlijk) vertrekpunt voor dit document.

Op 30 mei 2017 heeft de gemeenteraad van Deurne de toekomstvisie 2030 "Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!" vastgesteld. De formulering van de visie vond mede plaats op verzoek van de provincie Noord-Brabant in het kader van het traject 'Veerkrachtig bestuur in Noord-Brabant'. De Brabantse gemeenten zijn hierin uitgedaagd om, al dan niet samen met andere gemeenten, hun bestuurskracht verder te versterken om klaar te zijn voor de opgaven die op ons afkomen. De gemeenteraad heeft dit verzoek aangegrepen om een toekomstvisie op te stellen en de toekomstige opgaven in beeld te krijgen. Deze toekomstvisie is opgesteld in samenspraak met ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners. De gemeenteraad was nauw betrokken bij het proces en heeft de toekomstvisie vastgesteld.

1.1 Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!

In de Toekomstvisie 2030 'Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!' typeert Deurne zichzelf als een woon- en leefgemeente bij uitstek: 'Deurne kenmerkt zich bij uitstek als een woon- en leefgemeente. Het is een gemeente met een sterke centrale kern, goede voorzieningen en verbindingen, een gevarieerd landelijk gebied en levendige kerkdorpen met elk een eigen karakter. Een gemeente die wil blijven boeien en haar inwoners wil binden en verbinden.'

In deze toekomstvisie zijn ook de toekomstige opgaven bepaald en beschreven, namelijk:

- ▶ Gezond wonen en leven;
- ▶ Betaalbaar en divers wonen;
- ▶ Een gezonde lokale economie;
- ▶ Goede bereikbaarheid;
- ▶ Een zorgzame en sociale gemeente;
- ▶ Passende voorzieningen.

Daarna is het thema duurzaamheid aan deze agenda toegevoegd.

Waarbij Deurne zijn bijdragen aan het behoud en de versterking van de diversiteit van de Metropoolregio Eindhoven¹ (MRE) als een opgave ziet. Om de bovengenoemde opgaven aan te kunnen, vindt Deurne naast de eigen bestuurskracht de samenwerking in de MRE en met andere Peelgemeenten essentieel.

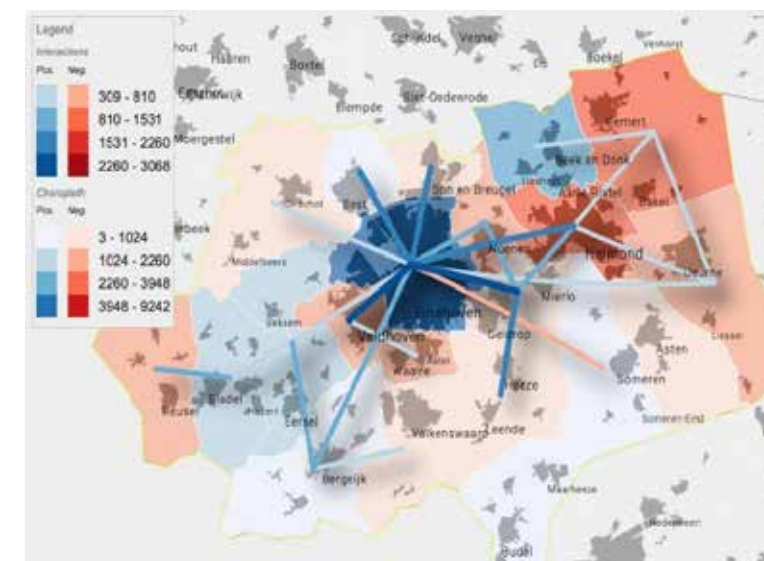
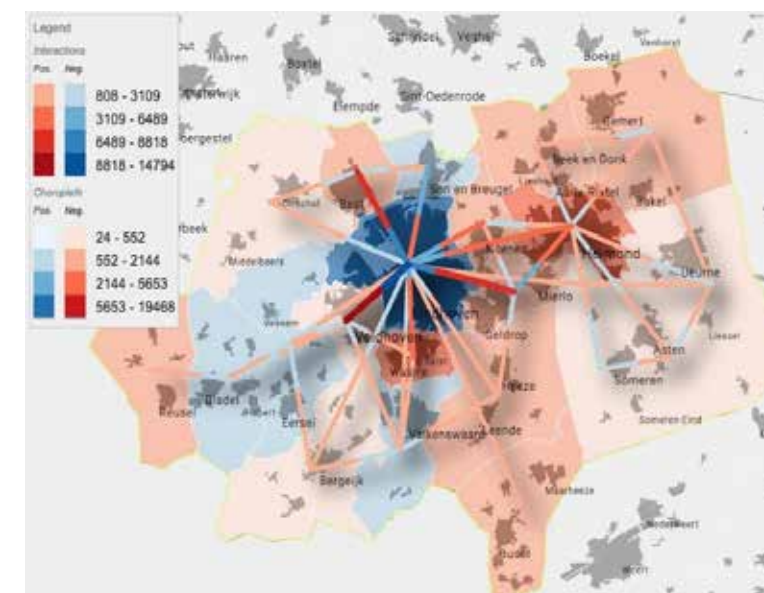
¹ De Metropoolregio Eindhoven (MRE) is een netwerk waarin 21 regiogemeenten samenwerken aan strategische grensoverschrijdende opgaven. Het doel is een excellente regio (Brainportregio) van wereldformaat, een economisch sterke regio met een goed vestigings- en verblijfsklimaat voor inwoners, bedrijven, kenniswerkers en bezoekers. De samenwerking richt zich op economie, mobiliteit, transitie landelijk gebied en energietransitie.

1.2 Deurne in de regio

Deurne opereert op verschillende (geografische) schaalniveaus en binnen verschillende (bestuurlijke) verbanden en samenwerkingen. Twee belangrijke zijn de samenwerking in MRE en binnen de Peel met Gemeente Helmond, Asten, Someren, Laarbeek en Gemert-Bakel. Daarnaast is de aanwijzing van de Peel als NOVI-gebied² in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) van betekenis.

Deurne in MRE-verband: op zoek naar brede welvaart

Deurne maakt met de andere Peelgemeenten deel uit van de oostflank van de MRE en Brainport-regio. Deurne is na Helmond de meest verstedelijkte kern in de Peel en is goed ontsloten via weg en spoor (Intercitystation). Er is intensief woon-werkverkeer met de gehele regio Zuid-oost-Brabant (Helmond in het bijzonder en Eindhoven in iets mindere mate). Deurne is een sterke woongemeente, heeft grote bedrijventerreinen en ligt in de economische as van de maakindustrie die gaat van Brainport naar Greenport (Venlo). Deurne wil, samenhangend met zijn eigen kwaliteiten (zie de toekomstvisie), deze positie versterken. Dit draagt bij aan het verbeteren van het woon- en leefklimaat voor zijn eigen inwoners en levert een positieve bijdrage aan het functioneren van de Peel en de Brainport-regio.

Pieter Tordoire, 2021

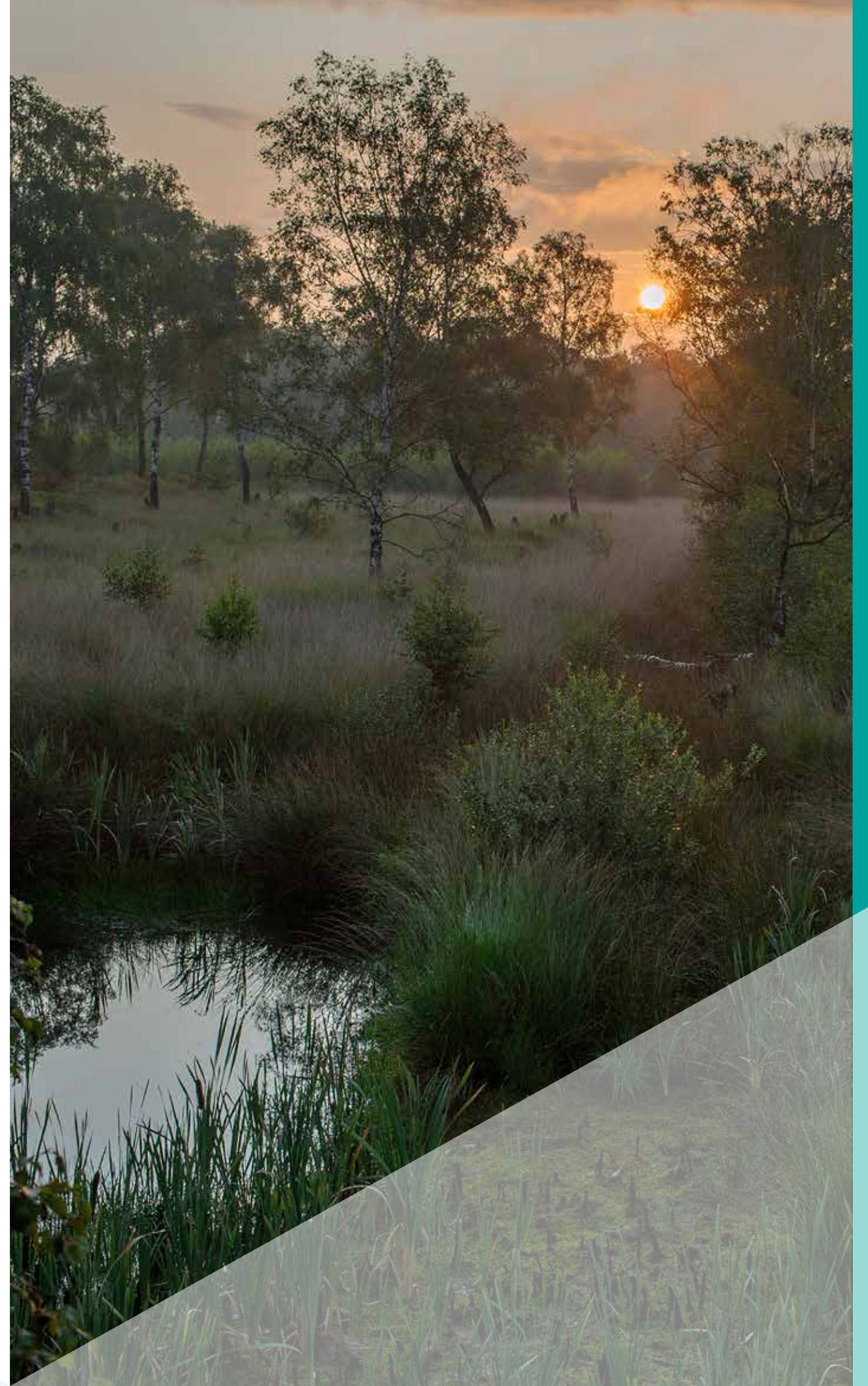
² NOVI-gebieden zijn gebieden waar transitie van landelijke betekenis nodig zijn. In de NOVI-gebieden verbindt het Rijk zich met provincies, waterschappen en regio's voor meerdere jaren om die transitie te realiseren.

De MRE streeft een sterke concurrentiepositie van de Brainportregio na, waarbij de steden en kernen aan de west- én oostflank samen één Daily Urban System³ vormen. In de bovenste afbeelding is de gemiddelde woon-werk pendel te zien, waarbij in het oostelijk deel het wonen domineert. In de onderste afbeelding zijn de verplaatsingen voor winkelen en recreëren te zien. In MRE-verband werkt Deurne samen met 20 andere gemeenten, waarbij het streven naar 'brede welvaart' een belangrijke bouwsteen is voor de verdere ontwikkeling van de regio. Brede welvaart heeft niet alleen betrekking op materiele zaken, zoals economie en inkomen, maar ook op zaken als gezondheid, samenleven, opleiding, de kwaliteit van de leefomgeving en op minder grijpbare thema's als geluk. De kernwaarden uit de toekomstvisie van Deurne sluiten naadloos aan bij het brede welvaartconcept.

Deurne in het NOVI-gebied de Peel

In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de Peel aangewezen als een van NOVI-gebieden. De keuze voor de Peel als NOVI gebied is ingegeven door de transitie van de intensieve veehouderij en de daarmee samenhangende integrale opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie, verstedelijkingsopgave, stikstof en verdroging. De Peel is vanwege zijn omvang, intensiteit en aard van deze opgaven van nationaal belang. In het NOVI-gebied werken Rijk, provincies, waterschappen en regio's samen als één overheid. De doelen van NOVI de Peel passen binnen de ambities van de toekomstvisie. Voor Deurne en de Peelregio betekent dit verder dat er extra middelen en kennis beschikbaar komen.

³ Het netwerk van belangrijkste verplaatsingen voor onder andere wonen, werken, winkelen en recreëren.

2. CIJFERS OP EEN RIJ

In dit hoofdstuk is het Deurne van nu in beeld gebracht aan de hand van objectieve gegevens. De gegevens zijn geselecteerd op basis van de onderwerpen uit de toekomstvisie en komen uit externe en interne bronnen. Begonnen wordt met een schets op hoofdlijnen, waarna een aantal thema's (demografie, woningbouw, economie, agrarische sector, duurzaamheid, sociaal domein; inwoners) verder wordt uitgediept.

2.1 Op hoofdlijnen

Twee recent (zomer 2021) gepubliceerde onderzoeken zijn gebruikt voor de schets op hoofdlijnen: het onderzoek naar brede welvaart in de Brainportregio (Technische Universiteit Eindhoven/Centraal Bureau voor de Statistiek) en de staat van de Leefomgeving van Deurne (Royal Haskoning DHV). Beide onderzoeken geven een brede analyse op tal van aspecten van het leven en wonen in Deurne. Doordat in het brede welvaartsonderzoek de data verzameld zijn voor alle 21 gemeenten kunnen verschillen in ontwikkeling tussen (typen) gemeenten inzichtelijk worden gemaakt. De foto van de leefomgeving schets een diepgaand beeld van de fysieke leefomgeving en houdt rekening met autonome ontwikkelingen en bestaand beleid.

Brede welvaart

In opdracht van de Metropool regio (MRE) is onderzoek gedaan naar de staat van de brede welvaart in de Metropoolregio. Dit onderzoek sluit aan bij het actuele debat over de behoefte/noodzaak om het welvaartsbegrip te verbreden. Brede welvaart heeft immers niet alleen betrekking op materiële zaken, op economie en inkomen, maar ook op zaken als gezondheid, samenleven, opleiding, de kwaliteit van de leefomgeving en op zoiets als geluk. Anders geformuleerd: welvaart in brede zin gaat over de mogelijkheden van mensen om een leven te leiden dat ze waarderen. Het brede welvaartsonderzoek brengt (gebruikmakend van 41 indicatoren) de stand van de materiële welvaart (inkomen), gezondheid, arbeid, wonen, veiligheid en milieu in kaart.

Uit het onderzoek blijkt dat Deurne behoort tot de gemeenten met een middelmatige brede welvaart. Deurne 'scoort' lager dan de meeste MRE-gemeenten, met uitzondering van Cranendonck, Helmond en Eindhoven, waarbij die laatste twee aanzienlijk slechter scoren. De positieve uitschieters van Deurne zijn de aanwezigheid van natuur en bossen, de voorzieningestructuur en -in mindere mate- de (netto en bruto) arbeidsparticipatie. Wat in het onderzoek opvalt is de lage levensverwachting (van met name mannen) en de hoge emissies van broeikasgas en fijnstof.

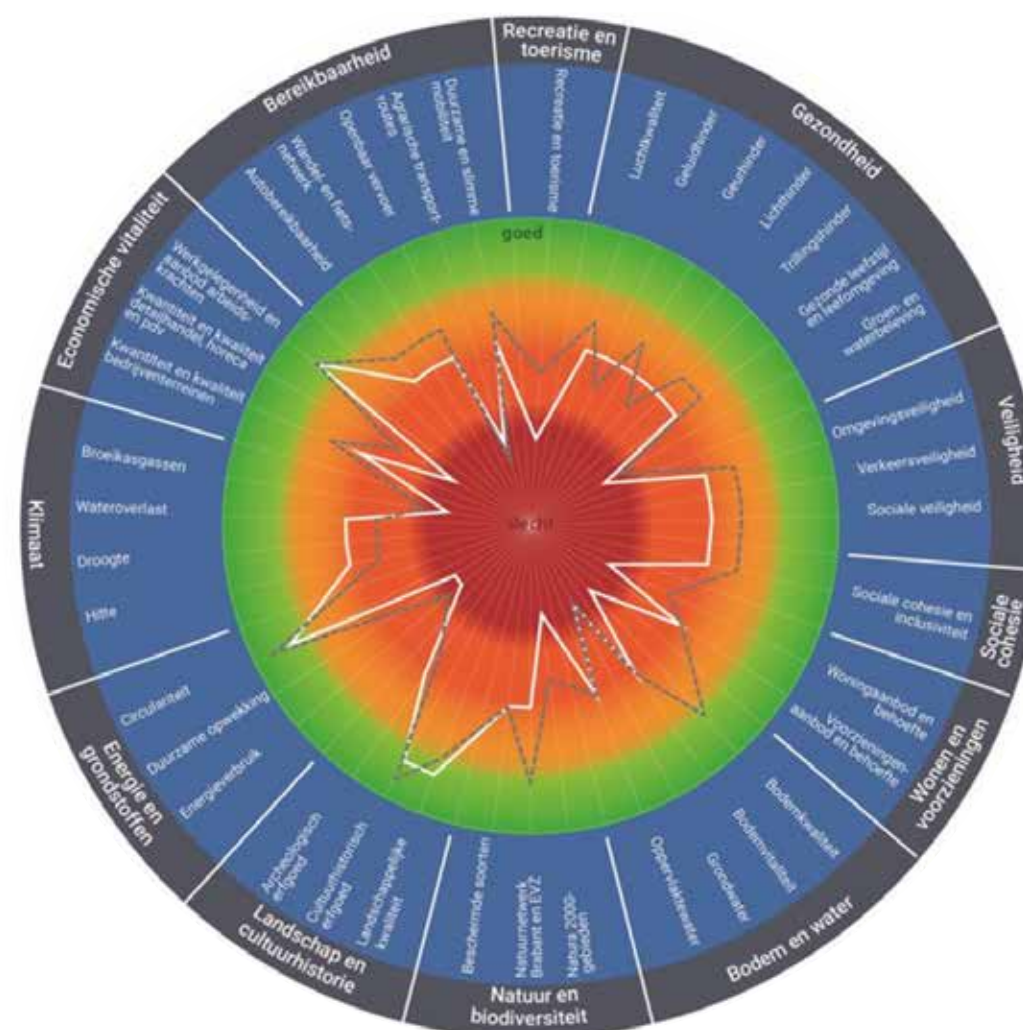
De staat van de leefomgeving

Om te komen tot een Omgevingsvisie heeft Deurne in 2021 aan Royal Haskoning opdracht gegeven om de staat van de leefomgeving in beeld te brengen. Royal Haskoning heeft onderzocht wat de huidige situatie is en wat de situatie in 2030 zal zijn bij autonome ontwikkeling; met andere woorden, zonder beleidswijzigingen. Onderstaande figuur, het zogenaamde rad van de leefomgeving, geeft in één oogopslag de resultaten weer. Royal Haskoning heeft Deurne vergeleken met landelijke cijfers en normen en heeft de score van Deurne 'gekwalificeerd' in:

- ▶ Groen: op deze thema's is overwegend geen sprake van problemen/knelpunten;
- ▶ Oranje: op deze thema's is sprake van een wisselend beeld. Deze thema's zijn aandachtspunt;
- ▶ Rood: op deze thema's is overwegend sprake van problemen/knelpunten.

In de toelichting onder de figuur staat een toelichting op die thema's waarbij sprake is van de kwalificatie 'rood' en 'oranje', aangezien in deze thema's de meeste ruimte is voor verbetering.

Rad van de leefomgeving gemeente Deurne, 2021

Bron: Royal Haskoning DHV in opdracht van gemeente Deurne, 2021

Legenda

- Huidige situatie
- Autonome ontwikkeling 2030
- Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten
- Wisselend beeld/aandachtspunt
- Overwegend sprake van problemen/knelpunten

Aspecten die autonoom onder druk blijven staan: kwaliteitsniveau 'rood'

Onderstaande aspecten hebben autonoom een kwaliteitsniveau 'rood'. Dit betekent dat ze er in de toekomst niet goed voor staan. Dit kan het gevolg zijn van bijvoorbeeld klimaatverandering of demografische veranderingen. Beleid dat is ingezet kan naar verwachting niet zorgen dat ze 'uit het rood' komen. Het gaat hierbij om:

- ▶ Groen- en waterbeleving: De beleving van groen en water is een gemeentebreed aandachtspunt. De afstand tot stedelijk groen is groot.
- ▶ Energieverbruik: Een hoog energieverbruik doet zich verspreid over de gebouwde omgeving van Deurne voor; het verbruik per inwoner ligt hoger dan het landelijke gemiddelde. De concept RES Metropoolregio Eindhoven zet in op energiebesparing. Naar verwachting neemt hierdoor het energieverbruik af.
- ▶ Broeikasgassen: De reductie van uitstoot broeikasgassen (CO2) in Deurne blijft achter bij de doelen uit de Klimaatwet. Naar verwachting zal onder invloed van het landelijke klimaatakkoord een CO2-reductie plaatsvinden, waardoor de situatie verbetert. Het blijft een aandachtspunt, omdat op gemeentelijk niveau concrete maatregelen nog ontbreken.
- ▶ Grondwater: Door klimaatverandering zal het grondwater in delen van de gemeente Deurne stijgen en op andere delen juist dalen. In de Deurnsche Peel en bij de veengronden is een hoge grondwaterstand van belang. Daar vindt door klimaatverandering juist een daling van het grondwater plaats.
- ▶ Agrarische transportroutes: In het buitengebied en de gebieden rondom het Primag⁴ wordt ruimte geboden voor toeristische en recreatieve activiteiten, waardoor de druk op agrarische transportroutes in de toekomst kan toenemen.

Aspecten die autonoom onder druk blijven staan: kwaliteitsniveau 'oranje'

Bij enkele aspecten zijn negatieve trends te verwachten binnen kwaliteitsniveau 'oranje'. Het gaat hierbij om:

- ▶ Geluidhinder: Het percentage ernstig geluidgehinderden in de gemeente Deurne is 14%, waarbij 0% tot 10% bij een groene score hoort. Omdat naar verwachting de geluiddeken toeneemt en de gemeente geen actieve maatregelen neemt, treedt naar verwachting een verslechtering op in de toekomst.
- ▶ Lichthinder: Het is de verwachting dat lichthinder autonoom zal toenemen door verstedelijking.
- ▶ Hitte: Bijna overal binnen de gemeente Deurne is op basis van de klimaatstresstest sprake van lichte of matige hittestress. Omdat de kans op hitte in stedelijk gebied verder zal toenemen en er onvoldoende concrete maatregelen zijn voorzien, wordt autonoom verslechtering verwacht.
- ▶ Droogte: Op een aantal plekken in de gemeente is op basis van de klimaatstresstest sprake van verdrogingsrisico. Omdat er geen concrete maatregelen zijn voorzien, wordt autonoom een verslechtering verwacht.
- ▶ Wateroverlast: Op enkele plekken in de gemeente is sprake van een risico op onbegaanbare wegen of overstromingen als gevolg van extreme neerslag (klimaatstresstest). Omdat door klimaatverandering de intensiteit en frequentie van buien verder zal toenemen en er onvoldoende concrete maatregelen zijn voorzien, wordt autonoom een verslechtering van de situatie verwacht.
- ▶ Archeologisch erfgoed: Door toekomstige ontwikkelingen, zoals inbreiding, komen archeologische waarden steeds meer onder druk te staan. Het is de verwachting dat als gevolg daarvan de mate van verstoring in de bodem toeneemt.

⁴ Primaire Agrarische Gebied (PRIMAG). Dit is een gebied waarin agrarische bedrijven meer ruimte krijgen om agrarische bedrijven uit te breiden en te ontwikkelen.

2.2 Verdieping in thema's

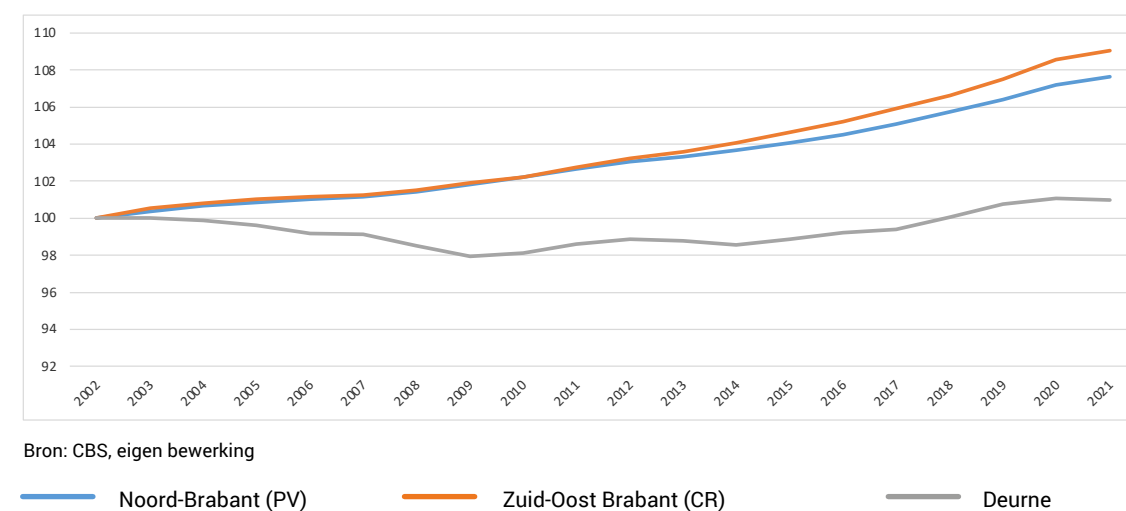
Hierboven zijn gegevens verzameld die de kwaliteit van de leefomgeving duiden. De verdieping op thema's is hieronder gemaakt.

Bevolkingsontwikkeling

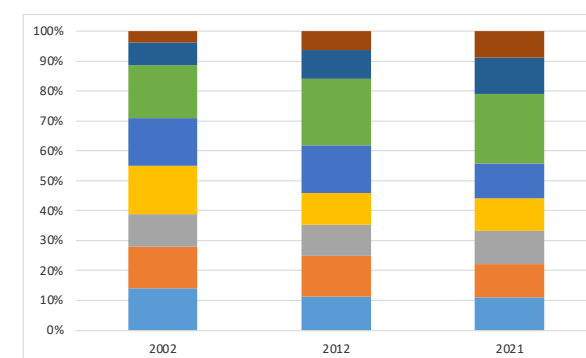
Tussen 2002 en 2021 is de bevolking in Deurne nauwelijks gegroeid (+1%). In dezelfde periode groeide de bevolking in Zuidoost Brabant met 9%, waarbij de grootste groei plaatsvond in de stedelijke kernen Eindhoven en Helmond. De verklaring voor die geringe bevolkingsgroei is de trendmatige afname van de natuurlijke aanwas (verschil tussen geboortecijfer en sterftecijfer). Vergrijzing en veranderende gezinssamenstelling (gemiddeld minder kinderen per gezin) liggen hieraan ten grondslag. Tussen 2002 en 2021 verdubbelde het aandeel 65-plussers. Anno 2021 bedraagt hun aandeel ruim 20%. Tegelijkertijd daalde het aandeel 40-minners van 55% naar 44%.

Naast de natuurlijke aanwas speelt ook het migratiesaldo (verschil tussen vestiging en vertrek) een rol bij de bevolkingsontwikkeling. Per saldo zijn er tussen 2002 en 2021 meer mensen uit Deurne vertrokken dan dat er zich gevestigd hebben (-595). Sinds 2014 is er sprake van een vestigingsoverschot. Tussen 2014 en 2021 bedraagt dit positief vestigingssaldo bijna 800 personen.

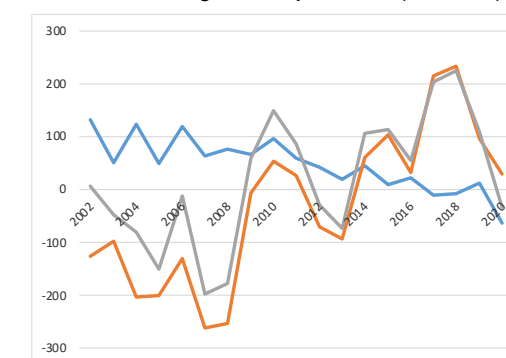
Geïndexeerde ontwikkeling bevolking 2002-2021 (2002=100)

Samenstelling bevolking naar leeftijd

Jaarlijkse ontwikkeling bevolking in periode 2002-2021 naar groeicomponenten (absoluut)

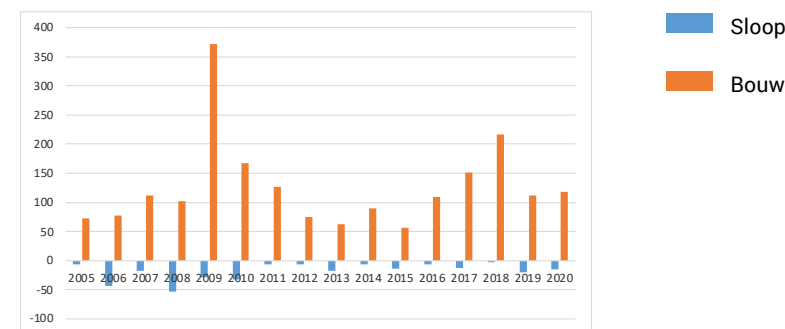

Woningbouw

Tussen 2005 en 2020 zijn er per saldo ruim 1700 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad van Deurne.

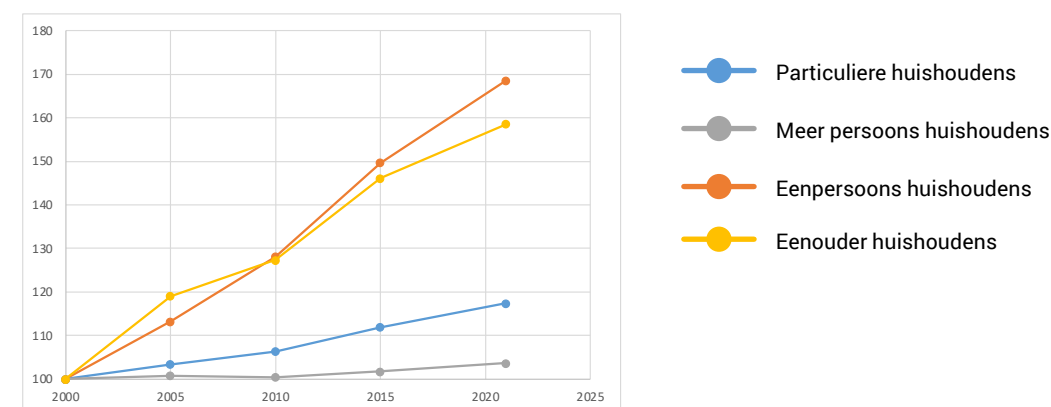
In de periode tussen 2005 en 2020 is het aandeel van eenpersoonshuishoudens met 7% gestegen, tot ruim 30%. Het totaal aantal particuliere huishoudens (= vragers op de woningmarkt) is tussen 2005 en 2021 met ruim 1600 gestegen. Dit is een groei van bijna 14%.

Toevoeging aan woningvoorraad 2005-2020

Bron: Gemeente Deurne

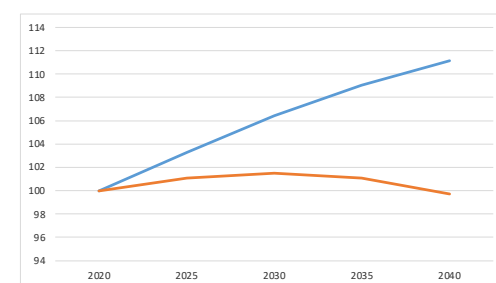
Geïndexeerde aantal huishoudens naar samenstelling (2000=100)

Bron: CBS

Op grond van het huidige provinciale beleid zijn de mogelijkheden voor Deurne beperkt. Het provinciaal beleid geeft ruimte voor het bouwen van woningen voor zijn eigen autonome bevolkingsontwikkeling. Dit betekent dat 850 woningen gebouwd mogen worden in de periode 2021-2030. Daarna volgen nog een aantal jaren enkele tientallen woningen per jaar dalend tot 0. Als gevolg daarvan zal de omvang van bevolking zich min of meer stabiliseren op het niveau van 2020, terwijl elders in de Metropoolregio (met name aan de westflank) de bevolking zal groeien. Ook zet de vergrijzing verder door en laat de leeftijdscategorie onder 35 jaar een daling zien.

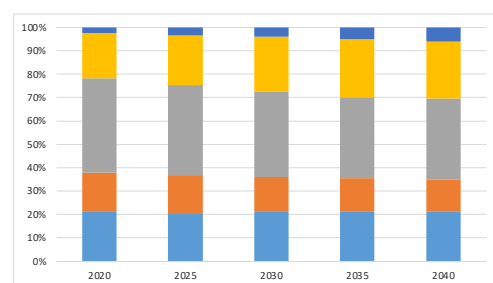
Bevolkingsontwikkeling 2020-2040

Bron: ABF (in opdracht van de provincie Brabant)

— Zuid-Oost Brabant — Deurne

Naar leeftijd

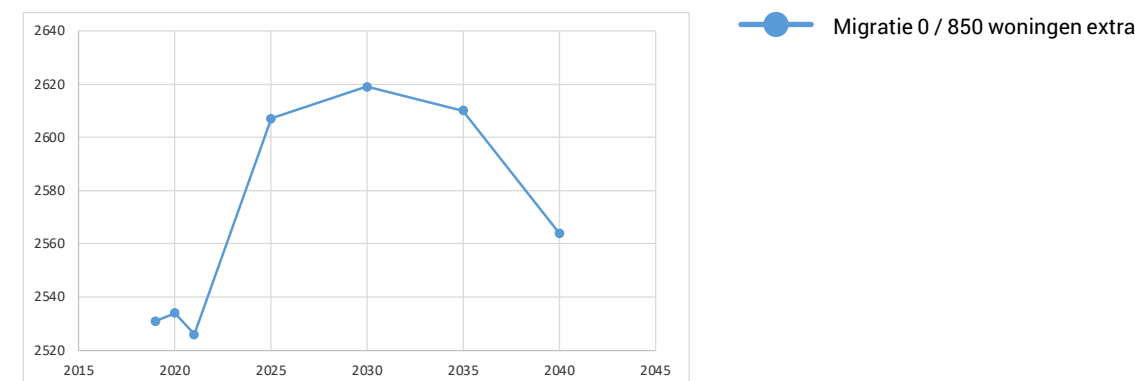

Bron: ABF (in opdracht van de provincie Brabant)

0 - 19 jaar 35 - 64 jaar 85 +
19 - 34 jaar 65 - 84 jaar

Uit de leerlingenprognoses basisonderwijs van Pronexus (2021) blijkt na een periode van stijging een daling van de leerlingenprognoses vanaf 2030. Niet voor alle scholen is sprake van (eenzelfde) daling. Met name een aantal scholen in kerkdorpen krijgen te maken met een relatief sterke daling van leerlingenaantallen.

Leerlingprognose primair onderwijs

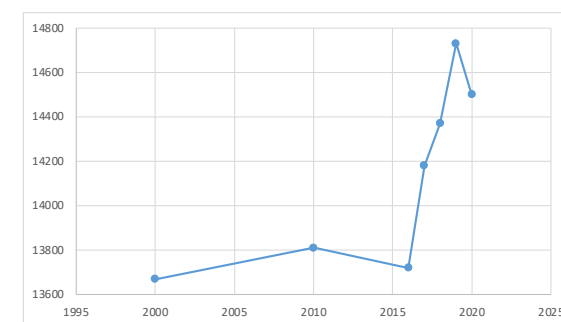
Bron: Pronexus (2021), Leerlingenprognose basisonderwijs 2021 Gemeente Deurne, eigen bewerking

Economie

Tussen 2000 en 2020 is de werkgelegenheid in Deurne met ruim 6% gestegen (ruim 800 arbeidsplaatsen). Deze groei heeft vrijwel volledig in de laatste 5 jaar plaatsgevonden. Deze groeiperiode valt samen met de periode waarin ook de bevolking is gegroeid. Het aantal bedrijfsvestigingen is in de periode 2000-2020 met ruim 66% gegroeid (LISA vestigingenregister). Deze groei kan in belangrijke mate verklaard worden door het groeiend aantal ZZP'ers.

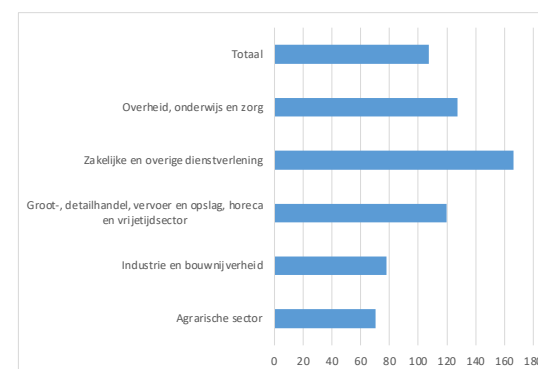
Tussen 2000 en 2020 heeft een verschuiving plaatsgevonden in de werkgelegenheid van Deurne. Het aandeel industrie/bouwnijverheid en agrarische sector is afgenomen. Daartegenover staat een toegenomen aandeel van de groot- en detailhandel, vervoer en opslag, horeca en vrijetijdsector, de zakelijke dienstverlening en in de zorg, het onderwijs en bij de overheid.

Werkgelegenheid totaal 2000-2020

Bron: Lisa, eigen bewerking

Geïndexeerde groei sectorale werkgelegenheid(2000=100)

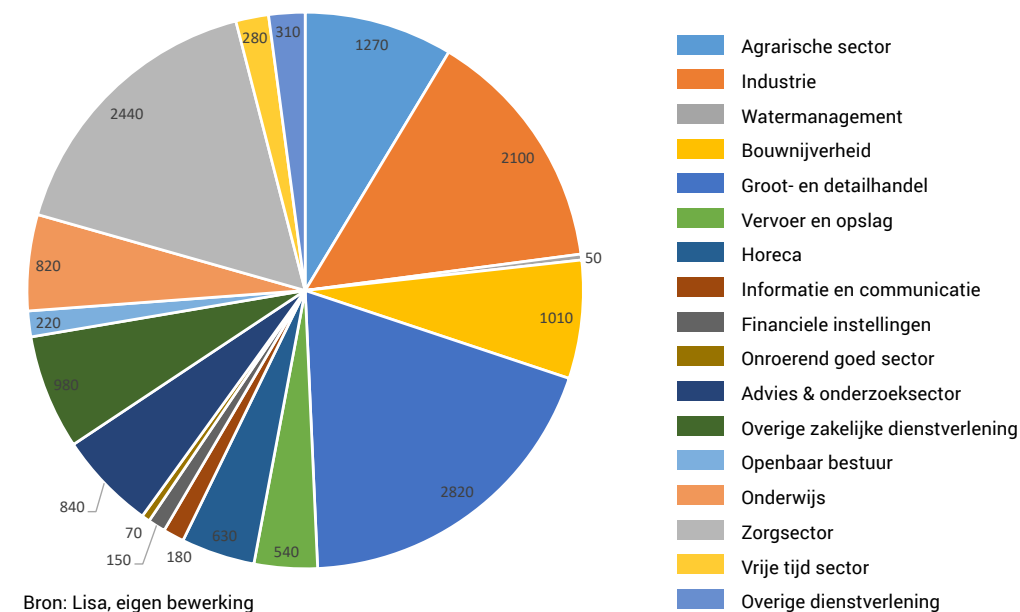

Bron: Lisa, eigen bewerking

Relatief gezien is de groei het sterkst geweest in de zakelijke en overige dienstverlening. Absoluut was deze het grootst in de zorg, het onderwijs en bij de overheid.

Anno 2019 zijn de groot- en detailhandel (19%) en de zorg (17%) de belangrijkste werkgevers in Deurne. In de zorg is een aantal grote werkgevers gevestigd, zoals Elkerliek, Zorgboog en Oro. In Deurne is sprake van een ketenstructuur van 0^e tot 2^e-lijns zorg met een bovenregionale functie.

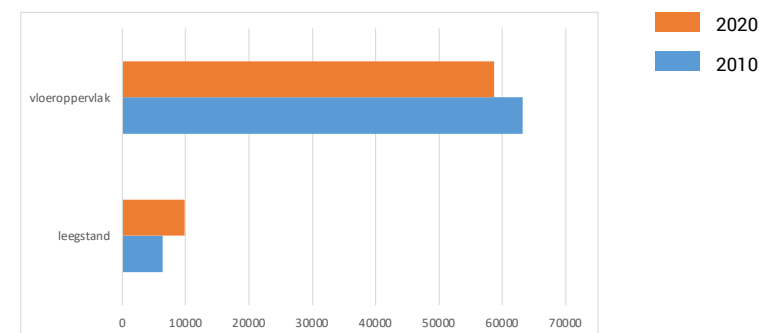
Samenstelling werkgelegenheid 2019 (bedrijfstakniveau)

Ruimte om te werken

Deurne heeft als tweede stedelijke kern in de Peel een belangrijke functie voor winkelen en detailhandel. Tussen 2010 en 2020 is het winkelvloeroppervlak in Deurne met 7% gedaald. Deze daling heeft zich in de kernen Deurne, Liessel en Neerkant voltrokken. Samen met deze afname van het winkelloppervlak is de winkelleegstand sterk gegroeid. In 2020 staat meer dan een zesde van het totale winkelvloeroppervlak leeg. Vooral in de kern Deurne, maar ook in Liessel.

Winkelvloeroppervlakte (in m2)

Waar het gaat om de (regionale) bedrijventerreinensituatie geldt dat de ruimte in Deurne beperkt is. Bijgaande tabel die hoort bij de subregionale programmering uit 2020 laat dit zien. Voor de periode tot 2030 is er een beperkte uitbreiding van het areaal voorzien. Een deel van deze plannen is nog in voorbereiding en daarmee vooralsnog niet direct uitgeefbaar.

Voorraad bedrijventerreinen Deurne eind 2021

Plan	Status	Werkelijkheid	Programmering
Kranenmortel	Hard	1	
De Binderen Zuid Fase 2	Hard	1,3	
Moorveld/Willige Laagt	Hard	4,2 - 4,4 netto	
Kranenmortel Zuid Fase I a	Zacht		4
Kranenmortel Zuid Fase I b	Zacht		4
Subtotaal		6,5 - 6,7 ha	4 ha

■ in voorbereiding
■ niet in voorbereiding

Bron: gemeente Deurne, december 2021

Aanbod en programmering bedrijventerreinen in de Peel 2020

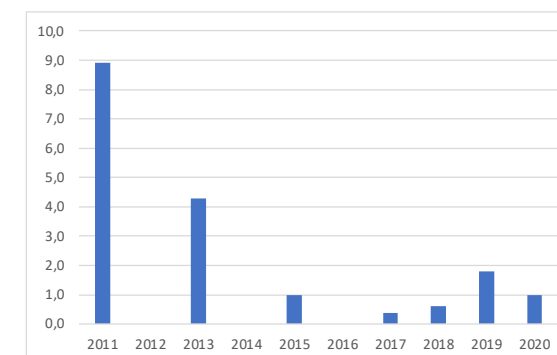
Gemeente	Actuele vraag	Actuele aanbod	Programmering 2020-2030	Totaal aanbod 2020-2030
Asten	4	-1,5	7,8	6,3
Deurne	6,6	8,6	4,0	12,6
Gemert-Bakel	5,5	5,4	2,5	7,9
Laarbeek	6	9,1	0	9,1
Somereren	8	1	6,0	7
Totaal	30,1	22,6	20,3	42,9

Bron: gemeente Deurne, december 2021

Sinds 2011 is in totaal 17,9 ha. bedrijventerrein uitgegeven, waarvan de helft in 2011. Sinds 2014 is er in totaal 4,8 ha. uitgegeven, een gemiddelde van bijna 0,7 ha. per jaar. Waarschijnlijk heeft in de eerste jaren na 2013 de slechte economische conjunctuur een rol gespeeld. Met het aantrekken van de conjunctuur is de uitgifte de laatste jaren gestegen. Mogelijk heeft de geringe uitgifte te maken met een kwantitatieve en/of kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod.

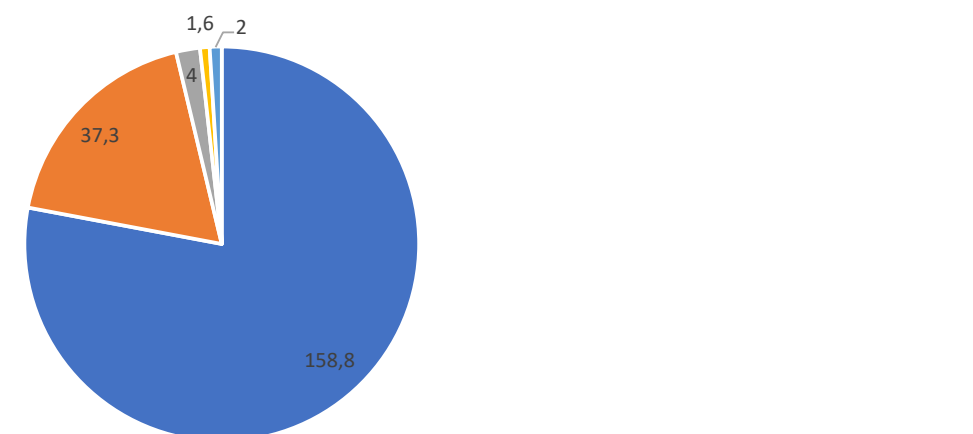
Deurne heeft volgens de gegevens van IBIS een revitaliseringsopgave⁵ en is sprake van veroudering⁶ van bedrijventerreinen. De gegevens zijn gebaseerd op provinciale maatstaven. Van het totale uitgegeven areaal is volgens IBIS (2020) 22% verouderd. Dat komt neer op 45 ha. Hiervan wordt 1,6 ha. getransformeerd⁷ naar woningbouw.

Jaarlijkse uitgifte (in ha.)

Bron: IBIS, bedrijventerreininformatiesysteem Provincie Noord-Brabant

Uitgegeven bruto bedrijventerreinen naar veroudering (in ha)

Bron: IBIS, bedrijventerreininformatiesysteem Provincie Noord-Brabant

- Niet verouderd
- Verouderd revitalisering
- Verouderd zware revitalisering
- Verouderd transformatie
- Verouderd herprofilering

⁵ Ingerepen in openbare ruimte, infrastructuur en openbare ruimte.

⁶ Technische, economische, maatschappelijke en/of ruimtelijke veroudering.

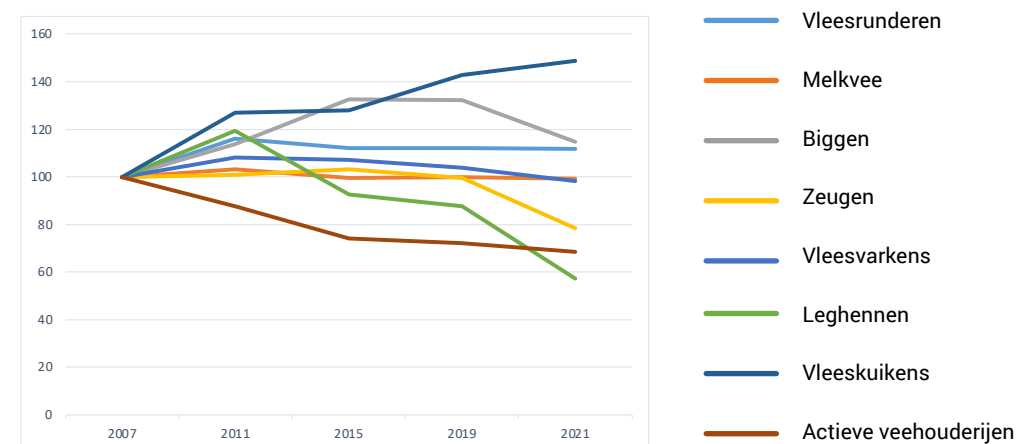
⁷ Ingerepen die leiden tot een functiewijziging.

Agrarische sector

Het aantal veehouderijbedrijven is in de periode 2007-2021 gedaald, van 547 naar 375. De daling betreft met name de intensieve veehouderijen⁸ (van 347 naar 200). De daling van de veehouderijen vond vrijwel uitsluitend plaats buiten het primair agrarisch gebied (Primag).

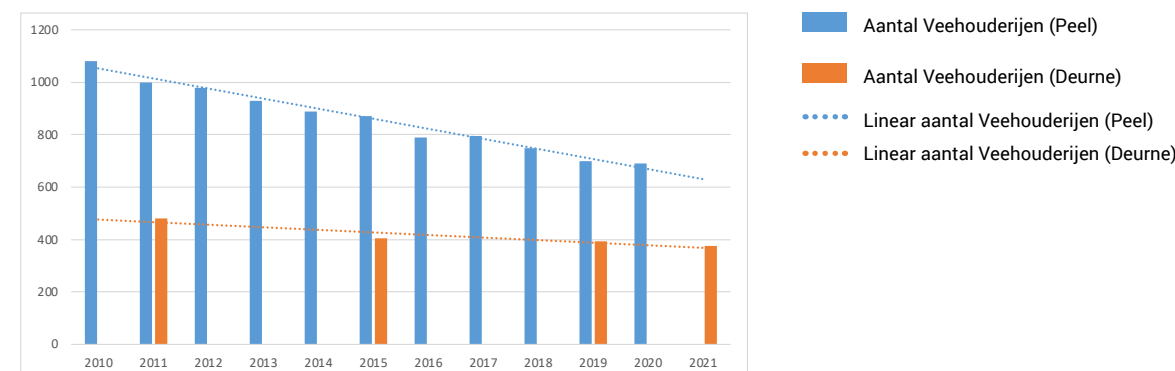
Het totaal aantal dieren is per saldo toegenomen sinds 2007, waarbij grote fluctuaties waren. Tot 2011 was er sprake van een toename. Vanaf 2011 was er sprake van een lichte afname. Alleen het aantal leghennen en het aantal zeugen is in vergelijking met 2007 gedaald.

Ontwikkeling aantal dieren en actieve veehouderijen (2007 = 100)

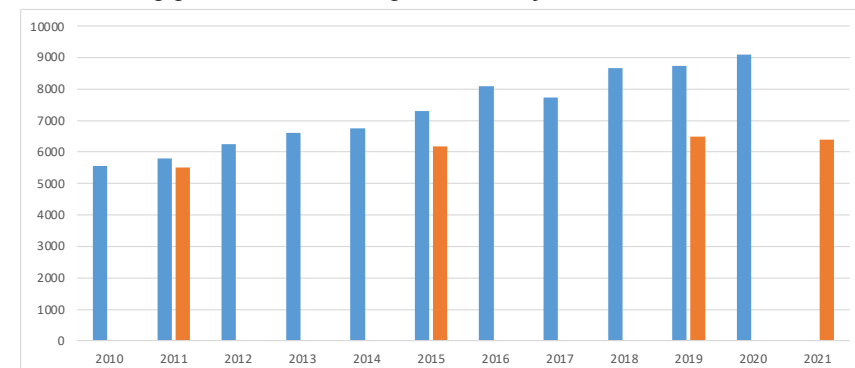
Gemeente Deurne (2021), Raadsinformatiebrief BeterBuitenGebied

Aantal veehouderijen Peel & Deurne

Bron: gegevens gemeente Deurne en ODZOB, bewerkt, 2021

Ontwikkeling gemiddelde omvang veehouderijen

Bron: gegevens gemeente Deurne en ODZOB, bewerkt, 2021

■ Gemiddelde omvang veehouderij in de Peel ■ Gemiddelde omvang veehouderij in Deurne

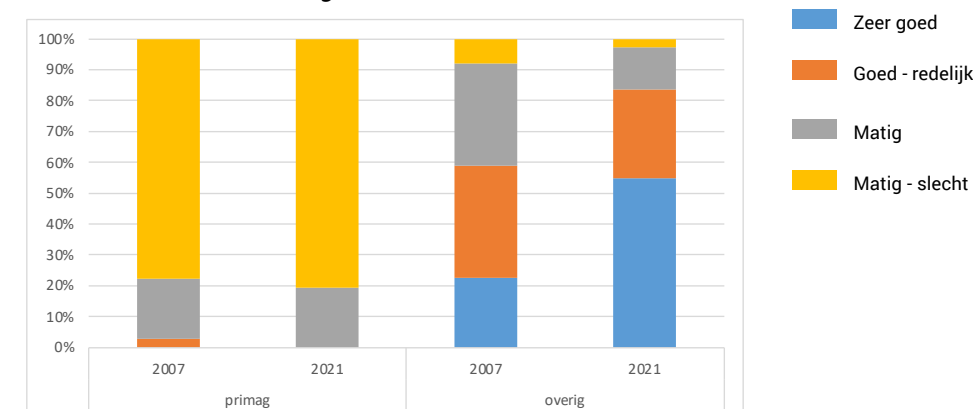
⁸ 'Intensieve veehouderij' is veehouderij die niet direct aan gras- of bouwland zijn gebonden. Het gaat bijvoorbeeld om varkens- kalver- en pluimveehouderij.

Ten opzichte van 2007 zijn alle emissies afgenomen. De ammoniakemissie met 44%, de fijnstofemissie met 21% en de geuremissie met 15%.

De afgenomen geurbelasting vertaalt zich in een beter leefklimaat. In het Primag is de situatie niet veranderd. In het overig gebied is er sprake van verbetering. In 2007 had 40% van de gevoelige objecten te maken (met name woningen) met een matig tot matig-slecht leefklimaat als gevolg van achtergrondgeurbelasting. In 2021 is dit gedaald tot 16%.

Ondanks het verbeterde leefklimaat ervaren ouderen in Deurne meer ernstige geurhinder van agrarische activiteiten dan gemiddeld in de regio, zo laat de Gezondheidsmonitor 2020 van de GGD Zuidoost Brabant (zie verderop) zien.

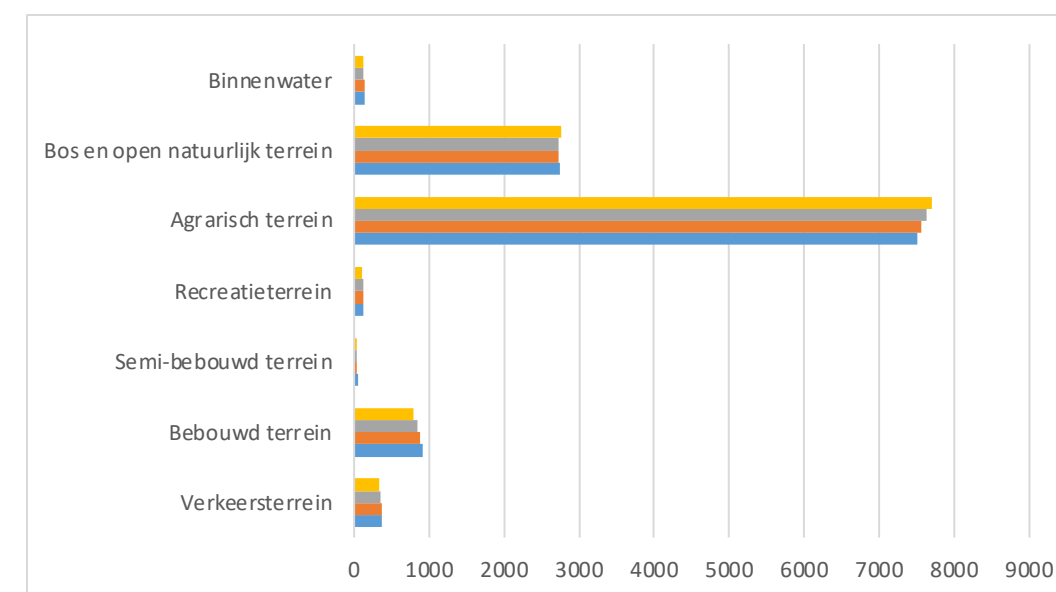
Kwaliteit leefklimaat naar gebied

Gemeente Deurne (2021), Raadsinformatiebrief BeterBuitenGebied

Ongeveer 65% van het oppervlak van Deurne is in gebruik voor agrarische doeleinden. Ongeveer een kwart betreft bos en open natuurlijk terrein, ruim 10% is bebouwd terrein. Tussen 2000 en 2015 is het oppervlak agrarisch terrein met zo'n 200 ha afgenomen. Het oppervlak bebouwd terrein en verkeersterreinen is gestegen.

Ontwikkeling grondgebruik (in ha.) in Deurne 2000-2015

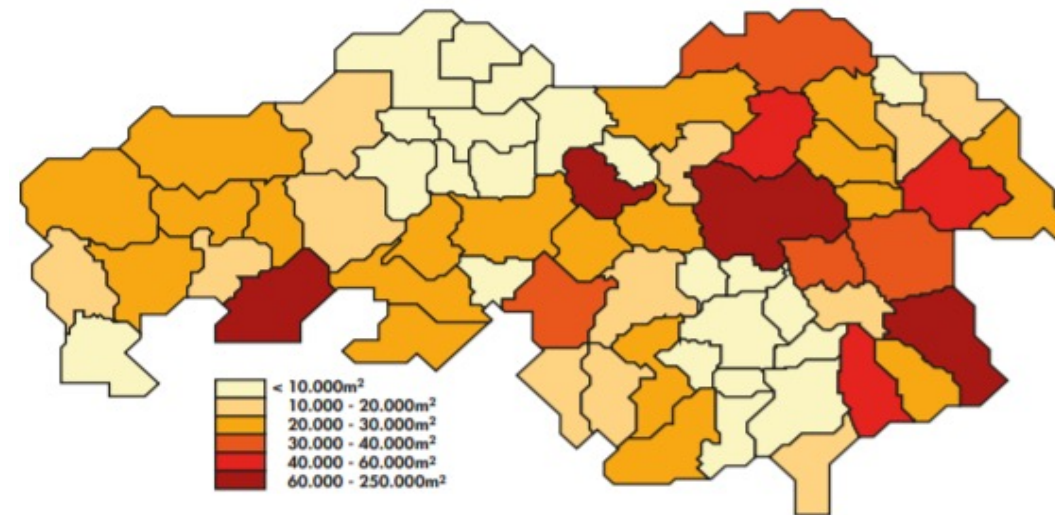

Bron: CBS

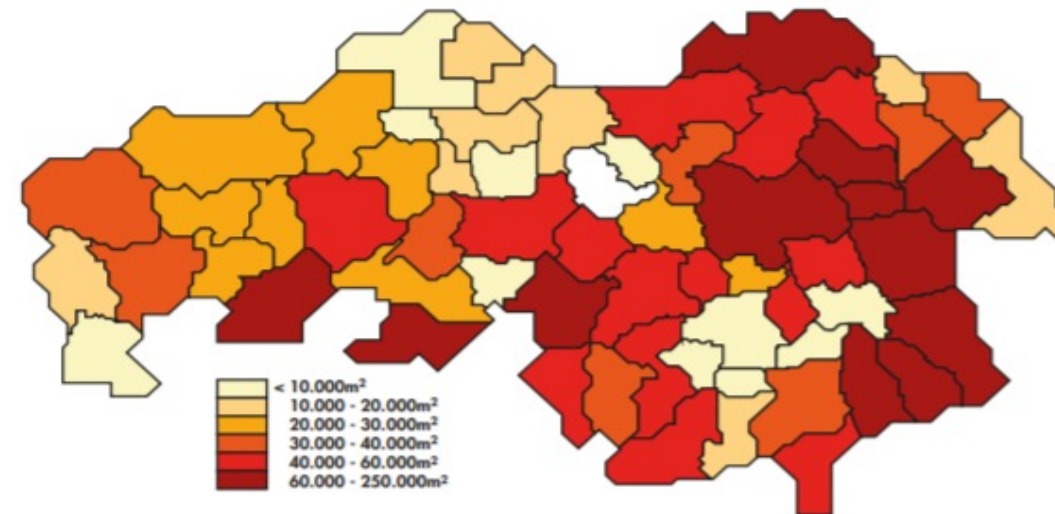
■ 2000 ■ 2006 ■ 2010 ■ 2015

Tussen 2012 en 2017 is in Deurne 13,8 ha. agrarische bebouwing (stallen, schuren) vrijgekomen. Deurne was in deze periode na Meijerijstad en Zundert de gemeente in Brabant met het meeste vrijkomend bebouwd areaal. De provincie verwacht op basis van prognoses van Wageningen Environmental Research dat in Deurne in de periode tot 2030 nog eens 28,6 ha. areaal aan agrarische gebouwen zal vrijkomen. Een deel van die stallen zal, via overnames, in gebruik blijven. Een ander deel krijgt een nieuwe (niet-agrarische) bestemming.

Indicatie leegstand vrijgekomen agrarische bebouwing 2012-2017, Noord-Brabant

Prognose leegstand vrijkomende agrarische bebouwing 2017-2030, Noord-Brabant

Bron: Wageningen Environmental Research, 2019

Het merendeel van de vrijkomende stallen en schuren komt naar verwachting de komende tien jaar leeg te staan. Bij het opstellen van de prognoses (in 2019) is geen rekening gehouden met de nieuwe of voorgenomen plannen van de Rijksoverheid om in het kader van de stikstofcrisis miljarden beschikbaar te stellen voor de uitkoop en verduurzaming van bedrijven. Dit kan nog invloed hebben op de prognoses van vrijkomende agrarische bebouwing.

Sociale domein, brede welvaart en gezondheid

Het brede welvaartonderzoek typeert Deurne als een gemeente met een middelmatige brede welvaart 'hier en nu'. Positieve uitschieters in Deurne zijn de aanwezigheid van natuur en bossen, de voorzieningenstructuur en de arbeidsparticipatie. Wat in het onderzoek opvalt is de lage levensverwachting (van met name mannen) en de hoge emissies van broeikasgas en fijnstof.

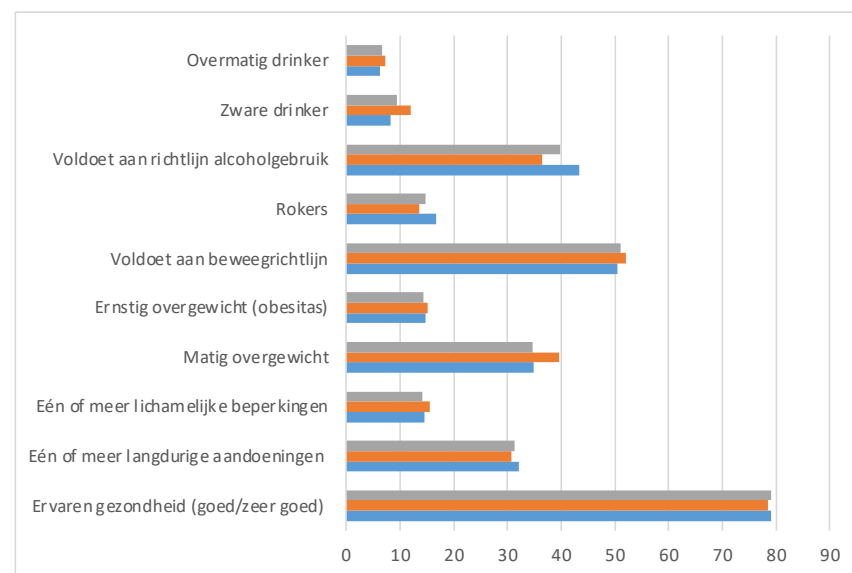
Levensverwachting gemeenten in Noord-Brabant

Bron: Het PON & Telos, 2016

In het brede welvaartonderzoek ontbreken thema's als welzijn en samenleving vanwege een gebrek aan data. De recente gezondheidsmonitor van de GGD Brabant-Zuidoost biedt op dit punt uitkomst. Waar het gaat om de gezondheid ervaart zo'n 79% deze als goed tot zeer goed. Niet afwijkend van het regionale en landelijke beeld en ook niet gewijzigd in de tijd. Ook waar het gaat om langdurige aandoeningen en/of lichamelijke beperkingen wijkt het beeld in Deurne nauwelijks af van de regio en Nederland. Dat geldt niet voor leefstijlvariabelen als roken en drinken. In Deurne zijn minder rokers en meer (zwarte en overmatige) drinkers. Ook is in Deurne sprake van meer overgewicht.

Gezondheidsmonitor 2020 bevolking 18 jaar of ouder

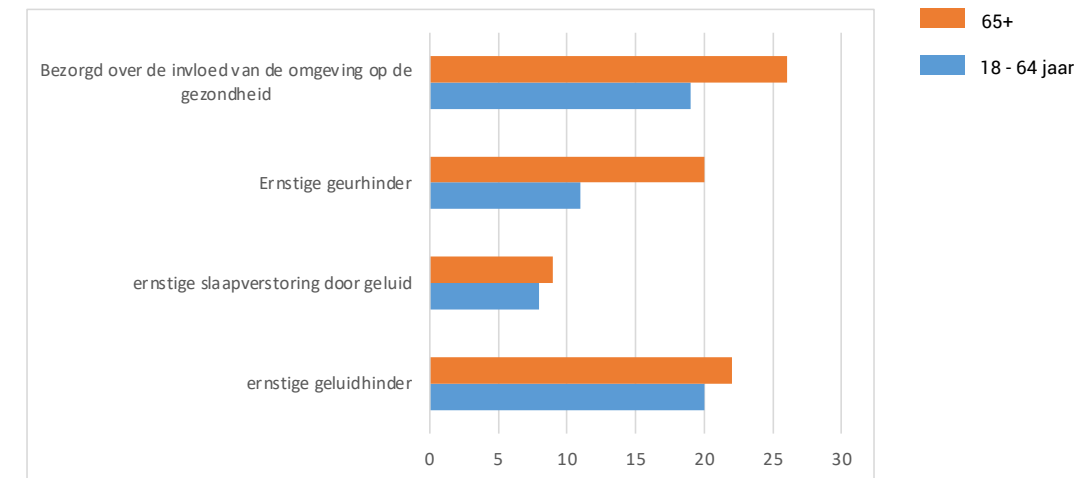
Bron: GGD Zuidoost Brabant, gezondheidsmonitor 2020, eigen bewerking

GGD Brabant-Zuidoost (GG) Deurne Nederland

Uit de gezondheidsmonitor blijkt verder dat inwoners van Deurne, en met name de ouderen, meer dan gemiddeld in de regio bezorgd zijn over de invloed van hun omgeving op hun gezondheid. In het bijzonder gaat het dan om het wonen langs een route voor gevaarlijke stoffen, veehouderijen, akkerbouw/tuinbouw en bedrijven/industrie in de buurt. De bezorgdheid over zendmasten, pelsdieren en wonen langs een route voor gevaarlijke stoffen is toegenomen. 18-64 jarige inwoners van Deurne ervaren minder ernstige geluidhinder en slaapverstoring door geluid dan gemiddeld in de regio. 65-plussers ervaren meer

ernstige geurhinder dan gemiddeld in de regio, met name van landbouw-/veeteeltactiviteiten, stallen met (pluim)vee en het uitrijden van mest.

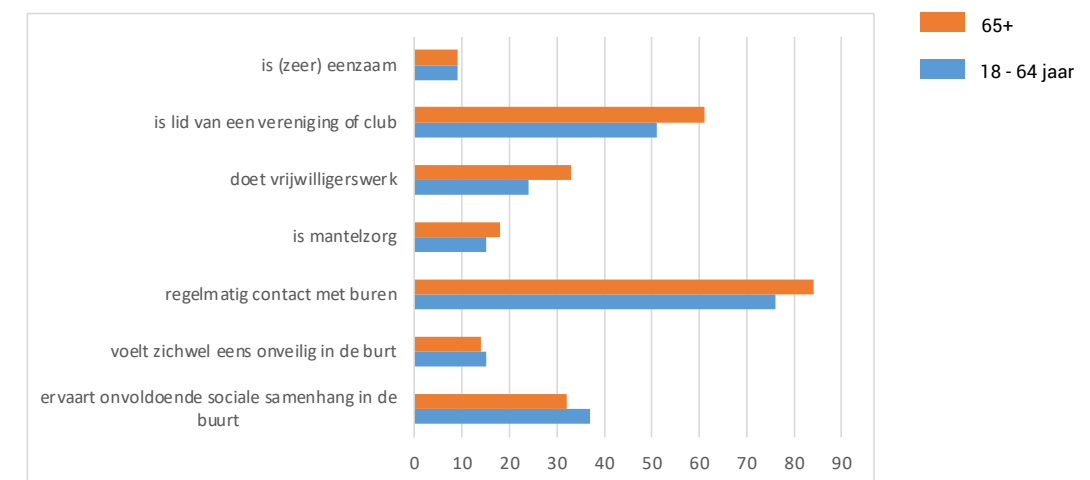
Hinderbeleving naar leeftijd

Bron: GGD Zuidoost Brabant, gezondheidsmonitor 2020, eigen bewerking

In Deurne ervaren meer inwoners dan in de regio voldoende sociale samenhang in de buurt. Ouderen zijn op dit punt nog positiever. Waar het gaat om 'meedoen' wijkt Deurne in positieve zin af van de regio Zuidoost-Brabant. Waar in de regio sprake is van een afname in het 'meedoen' vergeleken met voorgaande jaren is dit in Deurne stabiel gebleven. Ook met betrekking tot de eenzaamheidsproblematiek wijkt Deurne in positieve zin af van de regio waar het aandeel (zeer) eenzamen is gestegen. Het is voornamelijk op deze cijfers effecten laat zien.

Samenhang en meedoen

Bron: GGD Zuidoost Brabant, gezondheidsmonitor 2020, eigen bewerking

Het aantal voorzieningen dat vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) wordt verstrekt is sinds 2018 met bijna 20% gestegen. De stijging heeft meerdere oorzaken, zoals de invoering van het plafond aan de eigen bijdrage (2019) en invoering van het Wmo abonnementstarief (2020). Vanaf het eerste kwartaal van 2020 lijkt de situatie zich min of meer te stabiliseren, maar binnen de verschillende productgroepen zijn verschillen waarneembaar. Zo is er enerzijds een blijvende stijging aan hulp bij het huishouden en anderzijds een relatieve daling binnen individuele en collectieve Wmo-begeleiding en het collectief vraagafhankelijk vervoer. Waarschijnlijk houdt deze daling verband met de werkwijze van Zorg in Deurne, maar het is niet uitgesloten dat corona hier ook effect op heeft gehad.

Voorzieningen Wmo 1-1-2018/30-6-2021

Bron: Gemeente Deurne

Voorzieningen Jeugd 1-1-2018/30-6-2021

In 2018-2019 is er sprake van een geleidelijke afname van het aantal bijstandsgerechtigden, waarna er in het eerste kwartaal van 2020 (onder invloed van de coronapandemie) weer sprake is van een aanzienlijke toename. Daarna stabiliseert de situatie zich min of meer. Sinds medio 2021 ontvangen 422 inwoners een bijstandsuitkering.

Aantal bijstandsgerechtigden (volume BUIG; aantal personen; okt '19-nov'21)

Bron: Senzer (2021). Gemeente Deurne eigen bewerking

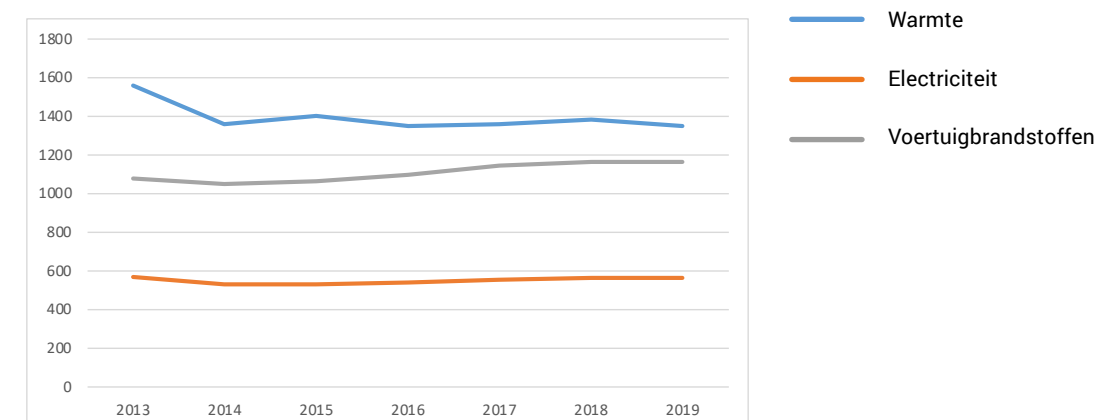
Sinds 2018 is het aantal verstrekte voorzieningen voor jeugdhulp met ruim een kwart gedaald.

Duurzaamheid/energietransitie

Het totale energieverbruik is in Deurne tussen 2010 en 2014 gedaald. Met het aantrekken van de economische conjunctuur is het energieverbruik daarna weer gestegen, waarbij het totale verbruik in 2019 wel nog onder het niveau ligt van 2010.

In de totale energieconsumptie in 2019 neemt die voor warmte 44% voor haar rekening, het aandeel voertuigbrandstof is 38% en elektriciteit 18%.

Energieverbruik naar toepassing (in TJ)

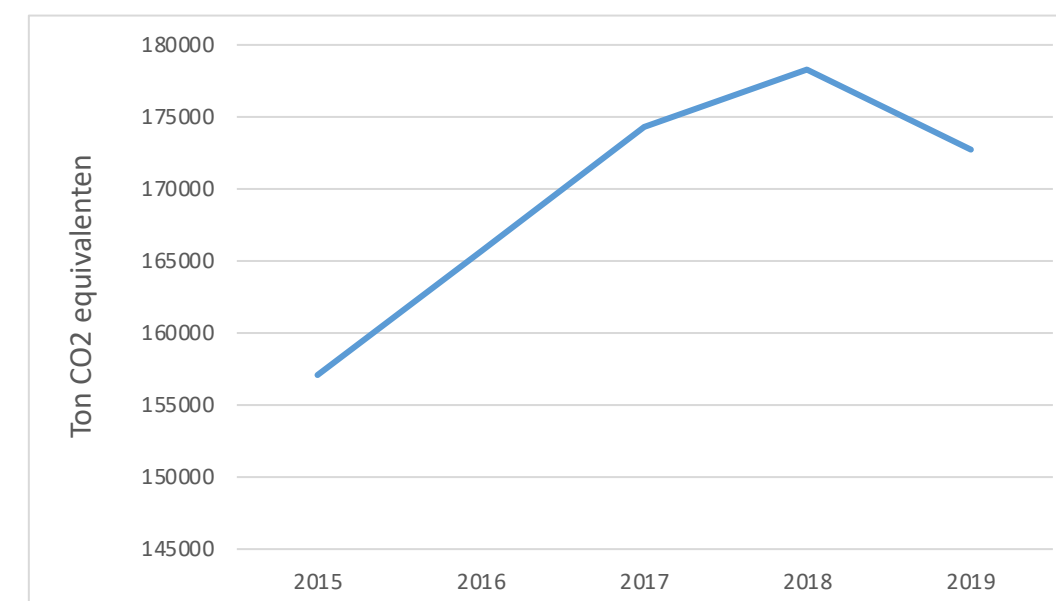

Bron: klimaatmonitor.databank.nl

De CO2-emissie als gevolg van gas- en vooral elektriciteitsverbruik is in diezelfde periode gedaald. Dit geldt niet voor emissie van de andere broeikasgassen. Die is tussen 2015 en 2018 gestegen, eerst in 2019 is er een lichte daling.

Het aandeel duurzame energie is in de loop van de tijd gestegen. Anno 2019 is iets minder dan 8% van de energieconsumptie afkomstig van hernieuwbare energiebronnen. Van de elektriciteit komt ruim 13% van hernieuwbare bronnen, van warmte 5,5%.

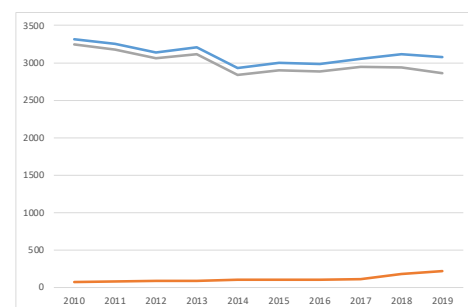
Overige broeikasgassen

Bron: klimaatmonitor

Energiearmoede is een hiermee samenhangend thema⁹. Op basis van recent TNO-onderzoek blijkt dat 7,1% van alle Nederlandse huishoudens te maken heeft met energiearmoede. Het aandeel in Deurne ligt met 6,7% iets onder dat Nederlandse gemiddelde. Kijkend naar de situatie in de regio wordt duidelijk dat energiearmoede in Zuidoost-Brabant vooral in het stedelijk gebied van Eindhoven en iets mindere mate in Helmond is geconcentreerd en aan de oostflank van de MRE. Binnen Deurne concentreert het vraagstuk zich meer in de kern Deurne en minder in het buitengebied.

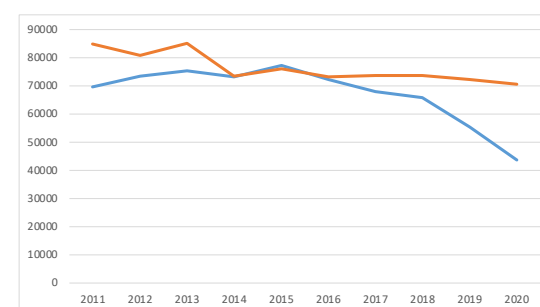
Energieverbruik versus hernieuwbare energie (in TJ)

Bron: klimaatmonitor

- Totaal energieverbruik
- Hernieuwbare energie
- Balans: verbruik-hernieuwbaar

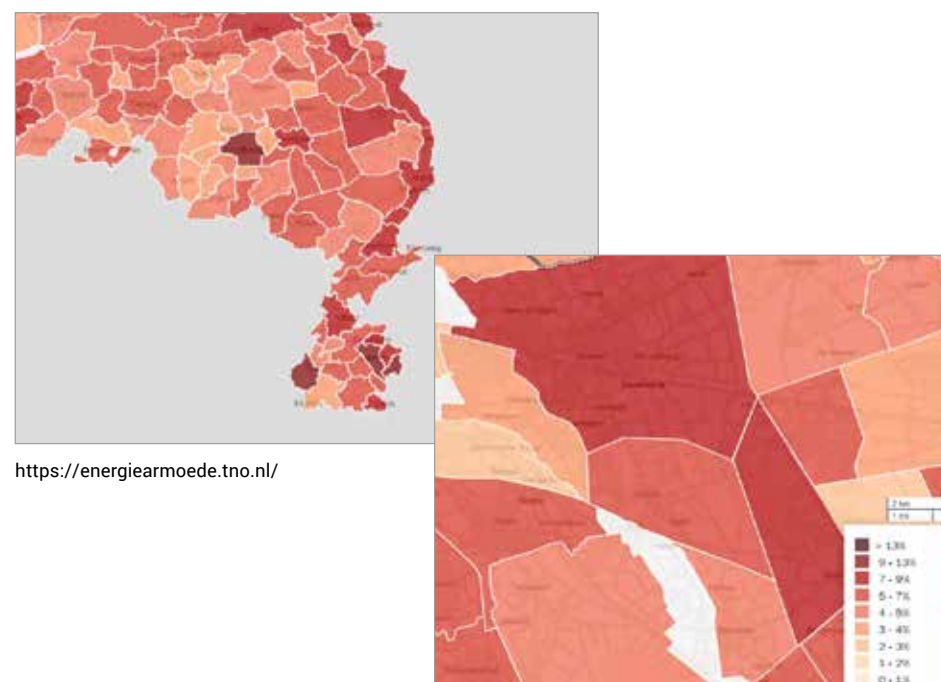
CO2-uitstoot tgv. gas- en elektriciteitsverbruik (in ton)

Bron: klimaatmonitor

- CO2-uitstoot tgv. electriciteit
- CO2-uitstoot tgv. gasverbruik

Energiearmoede in Zuidoost-Nederland en Deurne

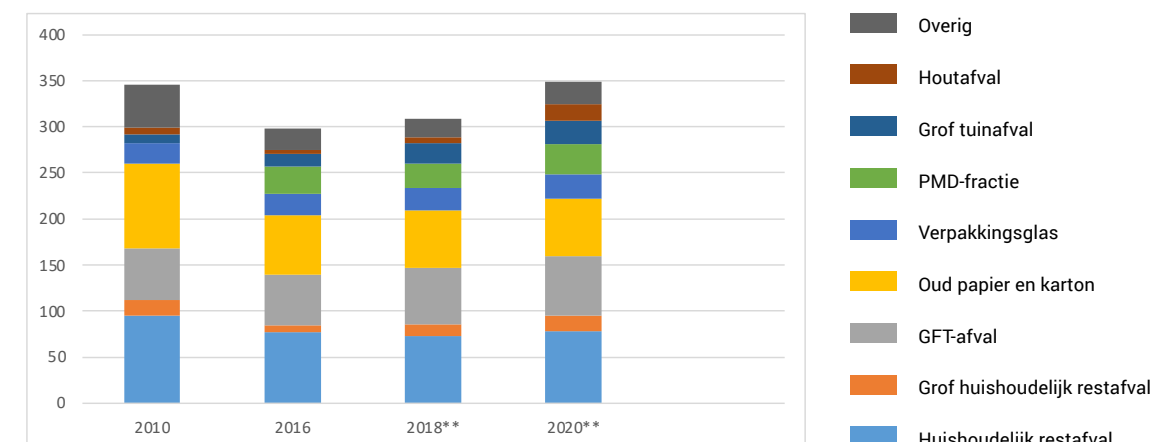

<https://energiearmoede.tno.nl/>

Duurzaamheid heeft ook te maken met circulariteit (minder afval en gescheiden inzameling afvalstromen) en klimaat (mitigatie en adaptatie). De totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is tussen 2010 en 2016 gedaald, om daarna weer te stijgen met in 2020 een forse toename. Dit laatste zou kunnen samenhangen met de coronacrisis: meer thuisconsumptie, meer opruimen, meer verpakkingsmateriaal als gevolg van online kopen. Ten opzichte van 2010 is de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner in 2020 aanzienlijk lager (2010: 95 kg, 2020: 78 kg).

⁹ Energiearmoede gaat om de combinatie van huishoudens met een laag inkomen en hoge energiekosten dan wel om huishoudens die een huis hebben van energetisch voldoende kwaliteit.

Huishoudelijk afval (kg.) per inwoner 2010-2020 naar soort

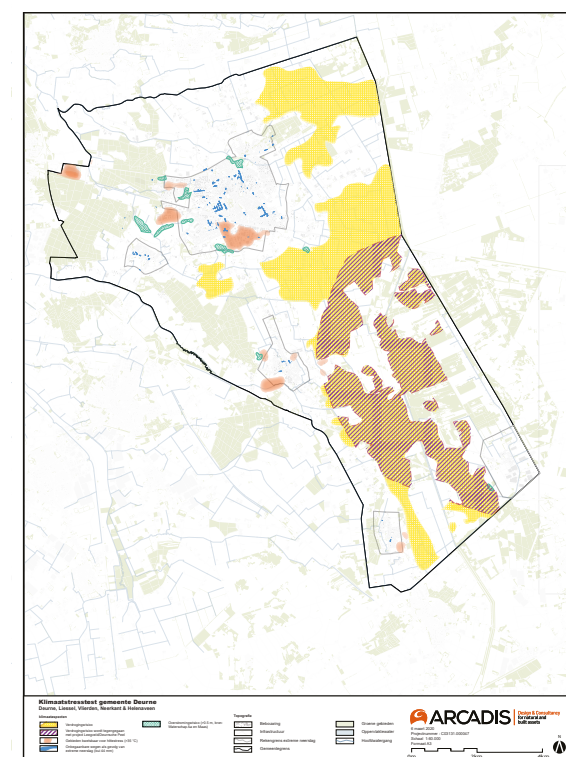

Bron: CBS, eigen bewerking

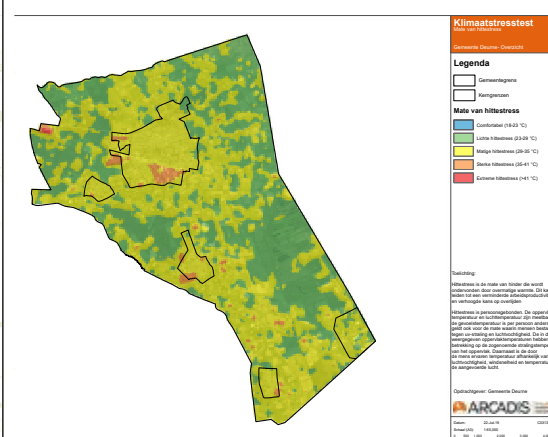
De wereldwijde klimaatverandering gaat gepaard met extremer weer. (Veel) hogere temperaturen met verhoogde kans op hittestress, verdrogingsrisico's, maar ook meer wateroverlast als gevolg van plotselinge hevige regenval. Voor de mate van hittestress wordt gekeken naar de verhouding verharding in relatie tot aanwezigheid van groen en water. In een groot deel van de gemeente is er sprake van lichte tot matige hittestress. Op een aantal plekken is sprake van sterke hittestress. Dit is met name het geval bij industrie- en bedrijventerreinen. In het centrum van Deurne is er verhoogde kans op hitte effect bij extreem warme dagen, zo laat de klimaatstresstest zien.

De klimaatverandering uit zich ook in een verhoogde kans op verdroging gepaard gaande met een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken, kan droogtestress ontstaan met als gevolg een verminderde gewasopbrengst in de landbouw, een verhoogd risico op blauwalg (verslechtering grond- en oppervlaktewater), een verhoogd risico op berm- en natuurbranden, schade aan natuurgebieden (bossen en hoogveenrestanten) en losliggende stoeptegels. Deurne kent een aantal plekken met verhoogd verdrogingsrisico. Dat geldt met name voor de Deurnsche Peel en de agrarische gebieden.

Verdrogings- en overstromingsrisico's gemeente Deurne

Mate van hittestress gemeente Deurne

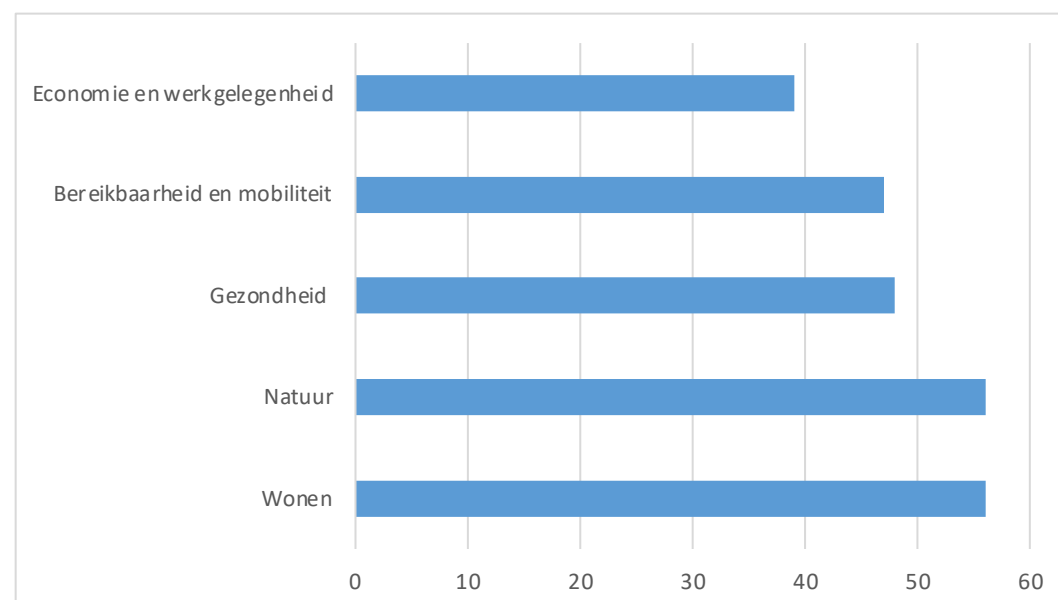

Bron: Arcadis 2019

De inwoners aan het woord

In het kader van de voorbereidingen op de omgevingsvisie is de inwoners gevraagd welke beelden ze hebben bij Deurne en wat ze belangrijk vinden. Alle onderstaande bevindingen zijn een resultaat van dit bevolkingsonderzoek (Publieke raadpleging onder de inwoners van Deurne voor de omgevingsvisie van de gemeente Deurne, april 2021)

Belangrijk voor inwoners in omgevingsvisie (in %)

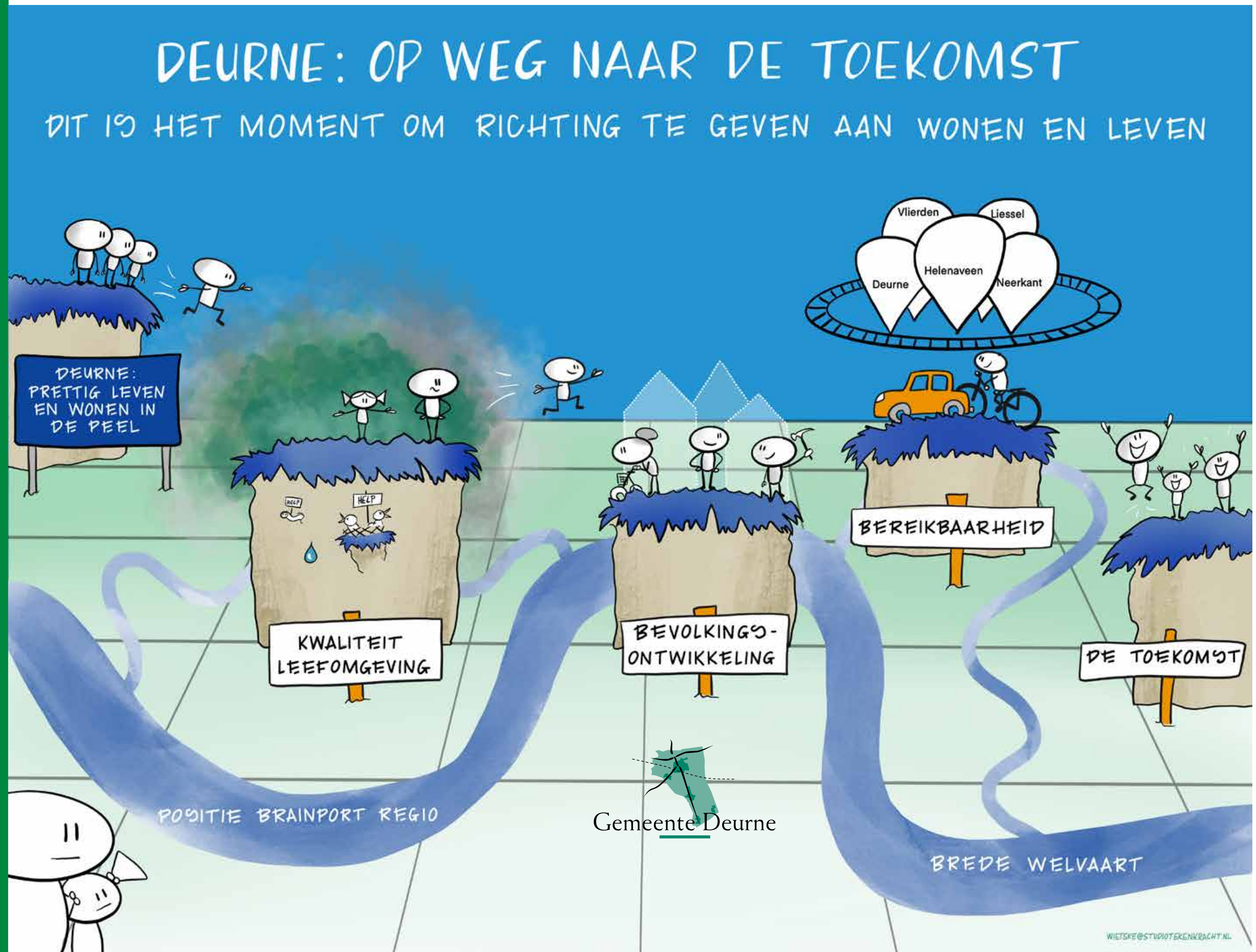
Bron: Gemeente Deurne, bevolkingsonderzoek ten behoeve van Foto van de Leefomgeving

De enquêteresultaten maken duidelijk dat de inwoners van Deurne veel belang hechten aan wonen (met veel aandacht voor de positie van starters en ouderen), natuur (beschikbaarheid van groen, inpassing van activiteiten in het landschap), gezondheid, bereikbaarheid en mobiliteit en, zij het in iets mindere mate, aan economie en werkgelegenheid.

Bij de inrichting van nieuwe woongebieden zien inwoners kansen voor een gezondere leefomgeving met meer groen voor spelen, bewegen en recreatie en de aanleg van wandel- en fietspaden. Met een schone en veilige openbare ruimte en strengere (milieu)regels tegen luchtvervuiling, geur- of geluidsoverlast. En waarbij sportfaciliteiten goedkoper en/of toegankelijker zijn.

De inwoners zijn minder eenduidig als het gaat over de scenario's voor de toekomst van het buitengebied. Van de respondenten ziet 35% oplossingen in het (meer) mengen van functies (extensivering waarbij naast landbouwproducten ook andere diensten worden aangeboden). Anderen vragen zich af of de verduurzaming van de agrarische sector niet zo duur zal zijn dat deze op de huidige schaal zal verdwijnen (29%). En weer anderen denken dat het buitengebied wel een productiegebied voor voedsel en andere agrarische productie blijft, maar wel op een duurzamere manier (24%).

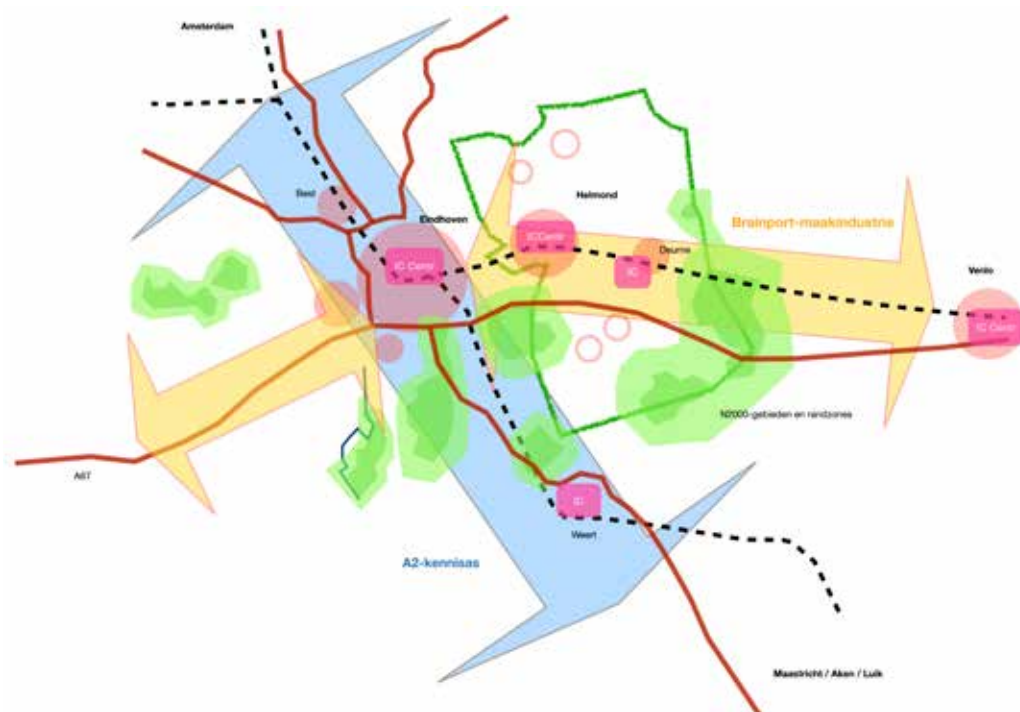
URGENTIE

In voorgaande hoofdstukken is de toekomstvisie 'Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!' toegelicht en in de regionale context geplaatst. Daarnaast is het Deurne van nu met objectieve gegevens in beeld gebracht. In dit hoofdstuk wordt de ambities uit de toekomstvisie vergeleken met het Deurne van nu. Hieruit manifesteren zich drie urgenties.

De toekomstvisie van Deurne 'Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!' sluit naadloos aan bij de positie van Deurne in de regio. Als tweede verstedelijkte kern van de Peelregio vervult Deurne in meerdere opzichten een cruciale, verbindende rol. Dit wijzen de woon- en werk bewegingen uit en blijkt ook uit de koopstromen. Deurne ligt en functioneert bovendien op de regionale as van de maakindustrie (oost-west) en verbindt Brainport met Greenport (regio Venlo). Verder beschikt Deurne over een aantal voorzieningen met een bovenlokale, subregionale betekenis, zoals het intercitystation, maar ook een complete zorgketen van nulde- tot tweedelijnszorg. Deurne heeft een breed aanbod van voorzieningen. Deurne heeft een eigen historie waarin zijn relatie met de Peel een belangrijke rol speelt en een prachtige, en tegelijk kwetsbare natuur waar bezoekers uit alle windstreken recreëren. Enerzijds landelijk met een dorps karakter, anderzijds direct en snel verbonden met alle (groot)stedelijke voorzieningen en een breed aanbod aan werkgelegenheid. Deurne heeft een stevige basis en een goede positie in de regio.

De positie van Deurne in de regio is hieronder in beeld gebracht. De rode lijnen zijn de snelwegen, de stippellijnen de spoorverbindingen. De blauwe noord-zuid-pijl verbeeldt de kennis-as die grofweg langs de A2 loopt, de gele oost-west pijlen verbeelden grofweg de as van de Brainport-maakindustrie. Binnen de groene lijn is Deurne de tweede verstedelijkte kern met een centrale positie in de Peel. Het groen verbeeldt de natuur (Deurnsche Peel, Groote Peel).'

Uitgangspunt voor de positie van Deurne in de Peel

Bron: Gemeente Deurne, 2021

Met zijn toekomstvisie zet Deurne in op de versterking van deze positie. Dat doet Deurne in de eerste plaats natuurlijk voor zijn eigen inwoners. Deurne doet het ook door samen met andere regionale partners te bouwen aan een verder verstedelijkte en economisch sterke Brainport-regio. Daarin zit een wederzijds belang en afhankelijkheid: zonder een sterk Deurne een minder sterke Brainport-regio en zonder een sterke Brainport-regio een minder sterk Deurne.

Tegelijk komen uit de cijfers uit het vorige hoofdstuk een aantal urgente opgaven boven drijven. Denk aan een geringe en eenzijdige bevolkingsontwikkeling en de onder gemiddelde gezondheid. Denk ook aan de kwaliteit van de leefomgeving. Ook blijft een goede bereikbaarheid van belang voor de positie in en de verbinding met de regio.

3.1 De urgentie vanuit bevolkingsontwikkeling

'De veranderende bevolkingssamenstelling vormt de basis voor leefbaarheidsvraagstukken en de noodzaak van het in stand houden en vernieuwen van lokale voorzieningen.' Dit is een citaat uit de deelopgave betaalbaar en divers wonen in de toekomstvisie 'Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!'. Uit de prognoses komt naar voren dat als Deurne uitsluitend ontwikkelt voor de eigen woningbehoefte, het bevolkingsaantal stabiliseert en de bevolking toenemend vergrijst en ontgroent. Die ontwikkeling zet het draagvlak voor basisstructuren en voorzieningen onder druk, niet in de laatste plaats basisonderwijsvoorzieningen. Ander risico is dat deze bevolkingsontwikkeling leidt tot een vermindering van dynamiek in en vitaliteit van de samenleving. En toenemende vergrijzing impliceert een toenemende vraag naar zorg en ondersteuning. Voor een goed functionerende samenleving zijn voldoende dynamiek en vitaliteit essentieel. Dit is niet in het belang van Deurne, in het licht van zijn eigen toekomstvisie, en niet in het belang van de Brainport-regio, die behoefte heeft aan een krachtige verstedelijkte kern in de Peelregio.

De ambitie van Deurne in zijn toekomstvisie richt zich onder meer op het behouden en vernieuwen van voorzieningen en het versterken van de samenleving. Dan is voldoende draagvlak voor de voorzieningen en basisstructuren essentieel. Bovendien wil Deurne zijn positie als verstedelijkte kern in de MRE versterken. Dan is de instroom van voldoende, nieuwe en vooral jonge inwoners nodig. Het ontwikkelen van een hierbij passend woningbouwprogramma dat ruimte biedt voor het huisvesten van voldoende inwoners in diverse leeftijden in de periode tot 2040 is daarom randvoorwaardelijk.

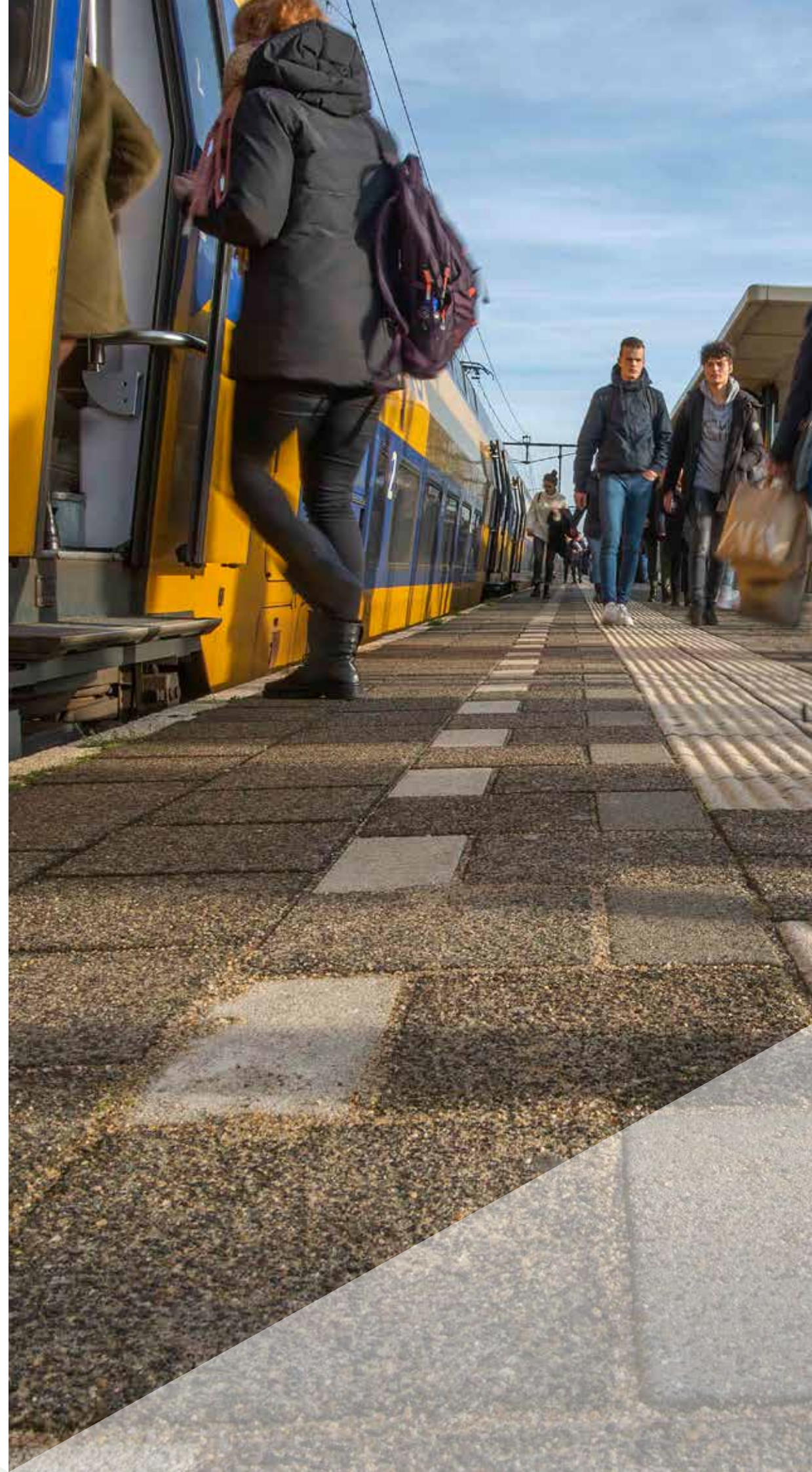
3.2 De urgentie vanuit de staat van de leefomgeving

‘Werken aan een hoogwaardig woon-, leef- en verblijfsklimaat: zorgen voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving met een goed voorzieningenniveau. Hiermee neemt Deurne een volwaardige en complementaire positie in ten aanzien van het stedelijk gebied en zet Deurne in op een innovatieve verduurzaming van de agrosector.’ Dit is de hoofdambitie in de visie *‘Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!’*. Verschillende aspecten uit de leefomgeving staan onder druk, zo blijkt uit het onderzoek dat is verricht in het kader van brede welvaart, uit de staat van de leefomgeving en uit de gegevens bij de daarmee samenhangende thema’s. Met het huidige beleid en rekening houdend met autonome ontwikkelingen vindt nog onvoldoende verbetering plaats. De verdere verstedelijking en de agrarische sector zijn hierop van invloed. Het risico is dat de natuurlijke systemen en het gebruik van de ruimte steeds meer uit balans raken. Daarnaast is gezondheid, zowel in feitelijke zin als in de beleving van inwoners, een belangrijk aandachtspunt. Hieruit volgt dat de gemeente een opgave heeft om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren, samenhangend met de verdere verstedelijking en de ontwikkeling van de agrarische sector.

De verbetering van de leefomgeving is niet alleen urgent voor Deurne. Tot nu toe concentreerde de MRE zich op de economische ontwikkeling van de Brainport-regio. Hier treedt nu een verbreding op. Met de brede welvaart benadering richt de MRE zich op een duurzame ontwikkeling van de regio waarbij ook gekeken wordt naar gezondheid, samenleven, opleiding, de kwaliteit van de leefomgeving en op minder grijpbare thema’s als geluk. Een duurzame ontwikkeling van de Peelregio en Deurne als tweede verstedelijkte kern van de Peelregio is daarmee ook urgent in de ontwikkeling van de MRE. Deze bredere benadering kan er ook voor zorgen dat er meer middelen (zoals geld en inspanningen provincie en Rijk) worden ingezet in het oostelijk deel van de MRE, waaronder in Deurne en de Peel.

3.3 De urgentie van bereikbaarheid

‘De druk op het bestaande mobiliteitsnetwerk neemt steeds verder toe. Het is daarom een opgave om bestaande voorzieningen in stand te houden en kwalitatief verder te verbeteren.’ Dit is een citaat uit de deelopgave goede bereikbaarheid in de visie *‘Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!’*. Voor de inwoners van Deurne zelf, maar ook voor de positie van Deurne in de Brainportregio, vormt de bereikbaarheid van Deurne een belangrijk onderwerp. Veel inwoners bewegen zich op allerlei manieren door de regio voor werk, winkelen, scholing etc. Als Deurne goed ontsloten wil blijven in het stedelijk netwerk rondom Eindhoven en naar Venlo, is een goede ontsluiting van Deurne via diverse vervoersmodaliteiten (auto, trein, fiets etc.) essentieel. Maar ook voor de Brainportregio is een goed ontsloten Deurne als stedelijk centrum aan de oostflank van belang. Een van de belangrijke ingrediënten van die goede ontsluiting is het behoud van de intercitystatus van station Deurne. Op deze manier kan Deurne zijn rol blijven vervullen als verbindende schakel tussen de west- en oostflank van de Brainportregio én tussen de Brainport- en de Greenportregio. Ook de bereikbaarheid in en van Deurne blijft, samenhangend met de verstedelijking, een aandachtspunt.

KERNOPGAVEN

In het voorgaande hoofdstuk is de toekomstvisie ‘*Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!*’ afgezet tegen actuele ontwikkelingen en objectieve gegevens. Uit deze vergelijking kwamen drie urgenties op:

- ▶ de bevolkingsontwikkeling en het belang daarvan in relatie tot het behoud van voorzieningen en basisstructuren waardoor de positie van Deurne in de Peel als ook in de MRE versterkt wordt;
- ▶ uit de staat van de leefomgeving blijkt dat extra aandacht nodig is om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren;
- ▶ de bereikbaarheid in en van Deurne en de verbinding van Deurne met de regio via trein, auto en fiets blijven aandachtspunten.

Uit deze urgenties volgt een aantal opgaven. Twee ruimtelijke en twee thematische opgaven. De twee ruimtelijke opgaven zijn:

- ▶ versterking van de vitaliteit van Deurne en zijn kerkdorpen door een additioneel woningbouwprogramma;
- ▶ een vitaal buitengebied.

De twee thematische opgaven zijn:

- ▶ een gezonder Deurne;
- ▶ een duurzamer Deurne.

Deze opgaven hebben een onderlinge verbinding. Keuzes in de ene opgave hebben invloed op de andere. Het resultaat van dat samenspel is de bijdrage van de gemeente aan haar eigen visie.

Deze vier kernopgaven krijgen een verdieping in dit hoofdstuk. In deze toelichting is ook de beïnvloedingsruimte van de gemeente in beeld gebracht. De gemeenteraad en het college zitten aan de knoppen om aan die beïnvloedingsruimte invulling te geven.

4.1 Versterking van de vitaliteit van Deurne en zijn kerkdorpen

Uit de vorige hoofdstukken blijkt dat een woningbouwprogramma dat past bij een migratie 0-scenario de bevolking van Deurne niet groeit. De vergrijzing en de ontgroening van de bevolking zet dan verder door. Dit vormt een risico voor de basisstructuren en voorzieningen en voor de dynamiek in en de vitaliteit van de samenleving.

Om deze bedreiging het hoofd te bieden is het zaak om inwoners in Deurne te houden en nieuwe inwoners aan te trekken. Om het draagvlak voor voorzieningen te behouden is op basis van een eerste verkenning een additioneel woningbouwprogramma van 950 woningen bovenop de 850 die deel uitmaken van het migratie 0-scenario nodig. In totaal gaat het dus om 1800 woningen in de periode tot 2040. Voor de verkenning van dit scenario is uitgegaan van de huidige woonvisie. Voor deze verkenning is uitgegaan van 1000 koopwoningen en 800 huurwoningen, waarbij deze extra woningbouw vooral in de kern van Deurne plaatsvindt en beperkt in de kerkdorpen.

Onderstaande tabel geeft een beeld over de verdeling naar huur, koop en kernen.

	Koop Eengezins	Koop Meergezins	Huur Eengezins	Huur Meergezins	Totaal
Deurne kern	500	260	260	510	1530
Deurne overig	30		5		35
Kerkdorpen	170	10		30	210
Kerkdorpen overig	20		5		25
Totaal	720	270	270	540	1800

Bron: Gemeente Deurne, t.b.v.verkenning ABF 2021

Per saldo leidt het additionele woningbouwprogramma van 950 woningen, zo laten de modelberekeningen zien, tot een additionele bevolkingsgroei van 2200 en een toename van het aantal huishoudens met 900. Uit de modellen blijkt ook dat de extra woningbouwimpuls geen (substantieel) effect heeft op de vergrijzing en de toename van het aantal alleenstaanden.

	Bevolking		Huishoudens	
	Uitbreiding 850	Uitbreiding 1800	Uitbreiding 850	Uitbreiding 1800
2021	32.400	32.400	13.800	13.800
2031	33.400	34.900	14.500	15.200
2041	33.500	35.500	14.600	15.500
2051	33.900	36.100	14.900	15.800

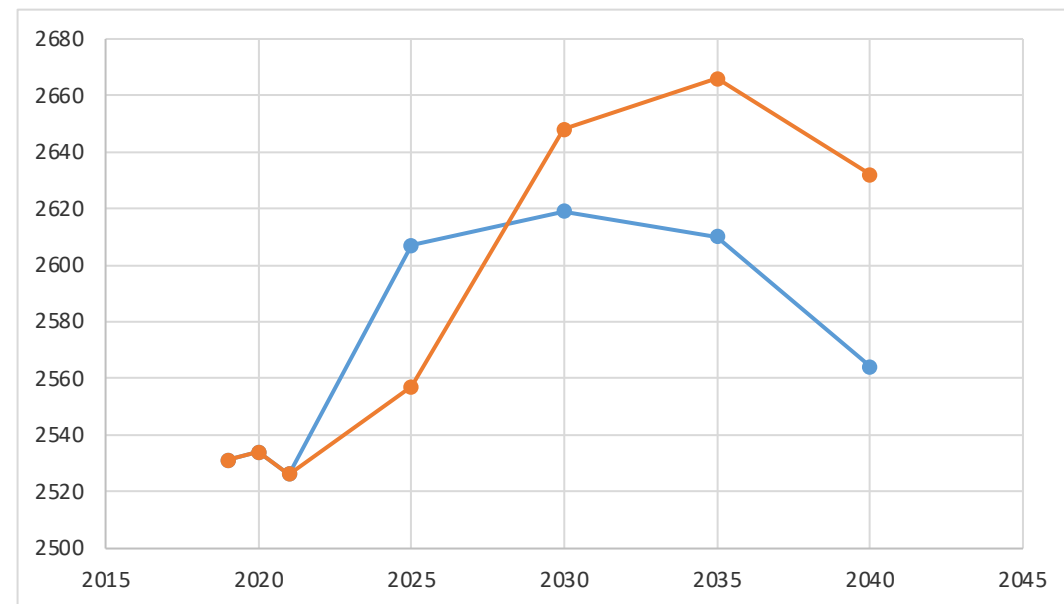
Bron: Gemeente Deurne, t.b.v.verkenning ABF 2021

De extra woningimpuls zorgt ervoor dat er voldoende instroom blijft in het primair onderwijs. Met een extra woningbouwimpuls is er sprake van stabilisatie of een lichte toename van 100 leerlingen in 20 jaar. Hierbij blijven verschillen tussen de kerkdorpen als het gaat om de ontwikkeling van leerlingenaantallen. Voor elke kern is het basisonderwijs cruciaal om voldoende aantrekkelijk te blijven voor jonge gezinnen.

Waarschijnlijk werken deze cijfers ook door in het draagvlak voor andere (economische en maatschappelijke) voorzieningen. Dit is aannemelijk, maar hiervoor ontbreken de cijfers.

Leerlingprognose primair onderwijs

Bron: Pronexus (2021), Leerlingenprognose basisonderwijs 2021 Gemeente Deurne, eigen bewerking

—●— Migratie 0 / 850 woningen extra —●— Inbreiding 1800 woningen

Deurne is na Helmond de meest verstedelijkte kern van de Peel en vervult een regiofunctie in de Peel. Als Deurne gelijkmatig wil meegroeien met de andere stedelijke kernen, dan moeten er meer dan 1.800 woningen worden gebouwd. Zeker wanneer betaalbaarheid van wonen in de stedelijke centra een nog groter probleem wordt, zal het zoeken naar geschikte en betaalbare huisvesting elders in de regio aan betekenis winnen. Een tendens die versterkt wordt doordat (gedeeltelijk) thuiswerken voor grote groepen werknemers normaler wordt.

Er zijn meer dan voldoende binnenstedelijke locaties om het additionele woningbouwprogramma te ontwikkelen. De daadwerkelijke realisatie van woningen is op korte termijn nodig om de medewerking van de provincie (planologisch) voor de gewenste aantallen te krijgen. De provincie zet met haar beleid in op inbreiding. Uitbreiding is binnen bestaande regionale afspraken niet zomaar mogelijk.

De **beïnvloedingsruimte** van de gemeente:

- Via de Ontwikkelstrategie voor de Peel¹⁰ een additioneel woningbouwprogramma nastreven;
- Woningbouwinitiatieven faciliteren, waarbij de gemeente ervoor kan kiezen om zich primair te richten op grotere binnenstedelijke locaties;

- Behalve een faciliterende rol kan de gemeente ook een actievere rol nemen door zich eerder en meer voor te bereiden op mogelijke woningbouwontwikkelingen op grotere locaties. En eventueel kan de gemeente hiervoor zijn grondbeleidsinstrumentarium inzetten.
- Op specifieke locaties kan de gemeente, om het additionele woningbouwprogramma kwalitatief vorm te geven, inzetten op een samenwerking met ontwikkelaars, zorgpartijen en/of de woningbouwvereniging;
- Via het kostenverhaal: door de mate waarin en de wijze waarop de gemeente het kostenverhaal toepast te bepalen.

Samenhangende beïnvloedingsmogelijkheden

Voor de aantrekkelijkheid als woongemeente is het behouden en versterken van de bereikbaarheid van Deurne via spoor, fiets en weg van grote betekenis. Een groter woningbouwprogramma leidt tot meer lokale en regionale verkeersstromen. Een goed lokaal en regionaal multimodaal verkeersnetwerk (meerdere vervoersmiddelen) neemt dan toe in belang.

Extra woningbouw vraagt ook om extra aandacht voor omgevingskwaliteiten. Uit de enquête in het kader van de omgevingsvisie komt naar voren dat inwoners groen voor spelen, bewegen en recreëren; een schone en veilige openbare ruimte en de aanleg van fiets- en wandelpaden belangrijk vinden.

Daarnaast zijn veroudering van bedrijventerreinen en leegstand in het (winkel)centrum van Deurne aandachtspunten.

4.2 Een vitaal buitengebied

De opgaven in het buitengebied zijn divers en complex. Het is zoeken naar een nieuwe balans waarin het buitengebied 'gezonder' wordt en ook economisch en maatschappelijk vitaal blijft. Concreter gaat het enerzijds om een ecologisch vitaal buitengebied, zoals het herstel van natuurlijke systemen. Hierop zetten Rijk, provincie, regio en gemeente in. De staat van de leefomgeving van Deurne bevestigt het belang van deze opgave. Anderzijds gaat het om een economisch vitaal buitengebied met nieuwe functies en een verandering van bestaande functies.

Deze transitie van het buitengebied is al in volle gang en zet de komende jaren door.

¹⁰ Deze strategie beschrijft de gezamenlijke ambities en uitgangspunten voor de ontwikkeling van De Peel in de context van de duurzame schaa sprong Brainportregio

Verbetering van de staat van de leefomgeving

Uit het rad van de leefomgeving blijkt onder andere dat de Peelregio kampt met droogte, wateroverlast en slechte waterkwaliteit. Voor een deel wordt hierop al ingezet. Provincie en waterschap hebben met betrokkenheid van de gemeente de afgelopen jaren intensief ingezet op het herstel van N2000-gebied Peelvenen. Met deze aanpak worden watersystemen, bodemsystemen en natuur hersteld. In het kader van de gebiedsgerichte aanpak Vitale Peel wordt dit de komende jaren geïntensiveerd en verbreed (geografisch en qua aandachtsvelden). De gemeente heeft hierbij directe betrokkenheid en verantwoordelijkheid genomen en gekregen.

Diverse opgaven volgen aan de hand van de staat van de leefomgeving, die in gezamenlijk opgepakt kunnen worden. Dit draagt bij aan de hoofdamiitie uit de toekomstvisie van Deurne. **De beïnvloedingsmogelijkheden** van de gemeente zijn:

- ▶ Door de verbetering van de kwaliteiten van de leefomgeving meer verankeren in het ruimtelijk beleid, waaronder in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking hiervan kan plaatsvinden in bijvoorbeeld milieubeleid en gezondheidsbeleid. Via het beleid kunnen kwaliteitseisen worden gesteld die bijdragen aan de verbetering van de leefomgeving. De gemeente kan kiezen voor een meer sturende rol voor wat betreft de verbetering van de leefomgeving;
- ▶ Door medewerking te verlenen aan initiatieven die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving;
- ▶ Door middel van het beheer van de openbare ruimte en via het gemeentelijk pachtbeleid;
- ▶ Door zelf met andere partners initiatieven te ontplooiën die de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren.

Nieuwe functies en de verandering van bestaande functies

De transitie van de landbouw is in volle gang. Er is sprake van stoppende agrarische bedrijven, schaalvergroting, extensivering en geïndustrialiseerde intensivering, vervanging van veeteelt door akkerbouw en vollegrondsteelten en omvorming naar andere (economische) functies. De transitie in de landbouw hangt in belangrijke mate samen met de belasting op natuur, water en biodiversiteit en op de leefkwaliteit in de kernen als gevolg van emissies van stikstof, fijnstof, ammoniak, endotoxines en geur. Een aandachtspunt als gevolg van stoppers en schaalvergroting is de vrijkomende agrarische bebouwing. Enerzijds biedt vrijkomende agrarische bebouwing nieuwe economische ontwikkelingskansen, anderzijds vergroot het de kans op ondermijnende activiteiten.

De energietransitie is een andere transitie die een grote rol speelt in het buitengebied. Voor duurzame opwek is er een (grote) vraag naar ruimte voor het plaatsen van windmolens en zonnepanelen gecombineerd met investeringen in de energie-infrastructuur. De energietransitie biedt ook koppelkansen: nieuwe verdienmogelijkheden die de transitie van de landbouw kunnen vergemakkelijken.

De verstedelijkingsopgave van de Brainportregio heeft een doorwerking op het landelijk gebied. Het landelijk gebied in de regio krijgt hierdoor immers een belangrijke(re) functie in het kader van het verbeteren van de leefkwaliteit (natuur, recreatie) voor het stedelijk gebied.

De vele opgaven die spelen leggen een hoge druk op de fysieke ruimte. Het landschap en de identiteit van gebieden bieden aanknopingspunten om te bepalen welke ingreep of welke initiatieven passend is voor het landschap en het natuurlijk systeem. Het recent vastgestelde Afwegingskader Landschap de Peel geeft hier een richting aan.

Spanningsveld

Bovengenoemde opgaven grijpen op elkaar in en creëren een spanningsveld. De agrarische sector en de verstedelijking staan op gespannen voet met natuur en leefkwaliteit. Uit het rad van de leefomgeving en uit diverse andere gegevens uit hoofdstuk 2 is duidelijk geworden dat de komende jaren herstel van het natuurlijk systeem en het verbeteren van de leefkwaliteit aandacht vragen. Er zijn meerdere oplossingsrichtingen die dit spanningsveld kunnen verkleinen.

Gebiedsgerichte benadering door het Rijk

De omvorming van het buitengebied is, mede door (rijks)overheidsmaatregelen, in volle gang. Dat zal grote gevolgen hebben voor hoe de landbouw in Deurne zich verder kan ontwikkelen. Dit vraagt om een gebiedsgerichte vertaling van het beleid naar het buitengebied. Het ligt voor de hand dat de gemeente samen met betrokken partijen uitvoering geeft vanuit een gezamenlijke aanpak voor deelgebieden in Deurne.

De ontwikkeling van de agrarische sector wordt in belangrijke mate bepaald door rijks- en provinciaal beleid. In de brief van de minister aan de Tweede Kamer op 12 november 2021 betreffende de 'Voortgang Stikstofproblematiek' kondigt het Rijk aan dat het voornemens is de stikstofdepositie van landbouwbedrijven in N2000-gebieden fors terug te dringen. Dat kan grote gevolgen hebben voor landbouwfuncties rondom N2000-gebieden. Daarnaast heeft het Rijk het voornemen om waterkwaliteit, bodemkwaliteit en natuur te herstellen. De impact hiervan kan ingrijpend zijn voor het buitengebied en voor de inzet en beleid vanuit de gemeente. De gemeente heeft onder andere de volgende **beïnvloedingsmogelijkheden**:

- ▶ Door in goed contact te blijven met de direct betrokkenen: boeren en inwoners en in een open debat met alle betrokkenen op zoek gaan naar antwoorden op dit maatschappelijke vraagstuk;
- ▶ Via een ontwikkelperspectief voor het buitengebied in aansluiting op Ruimte voor Dynamiek en diverse Bouwstenen Buitengebied. Een perspectief dat bestaande en nieuwe ondernemers en inwoners mogelijkheden biedt om te ondernemen in het buitengebied, in het belang van een goed functionerend en vitaal buitengebied;
- ▶ Door invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van rijks- en provinciaal beleid en de uitvoering daarvan.

Duurzaam perspectief agrarische sector

Om te komen tot een duurzaam perspectief van de agrarische sector kan een gebiedsgerichte aanpak uitkomst bieden. Het gaat dan zowel om technologische innovatie gericht op de reductie van emissies (duurzame intensivering) als om het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen gericht op c.q. passend bij extensivering en natuurinclusief boeren. Deurne heeft de potentie om zich te profileren als innovatieve gemeente in het kader van de agrarische transitie. Voor de gemeente zijn een aantal **beïnvloedingsmogelijkheden**:

- ▶ Via de Omgevingswet haar toenemende bevoegdheden inzetten op het gebied van milieu en gezondheid;
- ▶ Maatwerk bieden om innovatieve initiatieven ruimtelijk mogelijk te maken;
- ▶ De gemeente kan verdergaande ambities stellen voor een innovatieve agrarische sector. De gemeente kan hiervoor bijvoorbeeld zijn netwerk inzetten, zoals kennisinstellingen, om innovatieve ontwikkelingen aan te jagen en te ondersteunen in samenwerking met de agrarische sector;
- ▶ Door in te zetten op maatwerk en een gebiedsgerichte aanpak. Vanwege de samenkoms van diverse opgaven, leent niet elk gebied zich voor dezelfde oplossing.

Netwerksturing en samenwerken

Het is precies de veelheid van complexe en samenhangende problemen op een relatief klein gebied die ervoor gezorgd heeft dat Deurne/de Peelregio één van de 8 aangewezen NOVI-gebieden is. De vraagstukken zijn complex, meervoudig en dynamisch en houden zich niet aan beleidsvelden ('kokers') en overheidslagen (Rijk, provincie, gemeente). Ze zijn niet alleen publiek oplosbaar en vergen samenwerking met private partijen (burgers, bedrijven, belangenorganisaties, financiers, etc.) binnen de regio. Dit vraagt om netwerksturing samen met stakeholders ('coalitions of the willing') op relevante schaalniveaus.

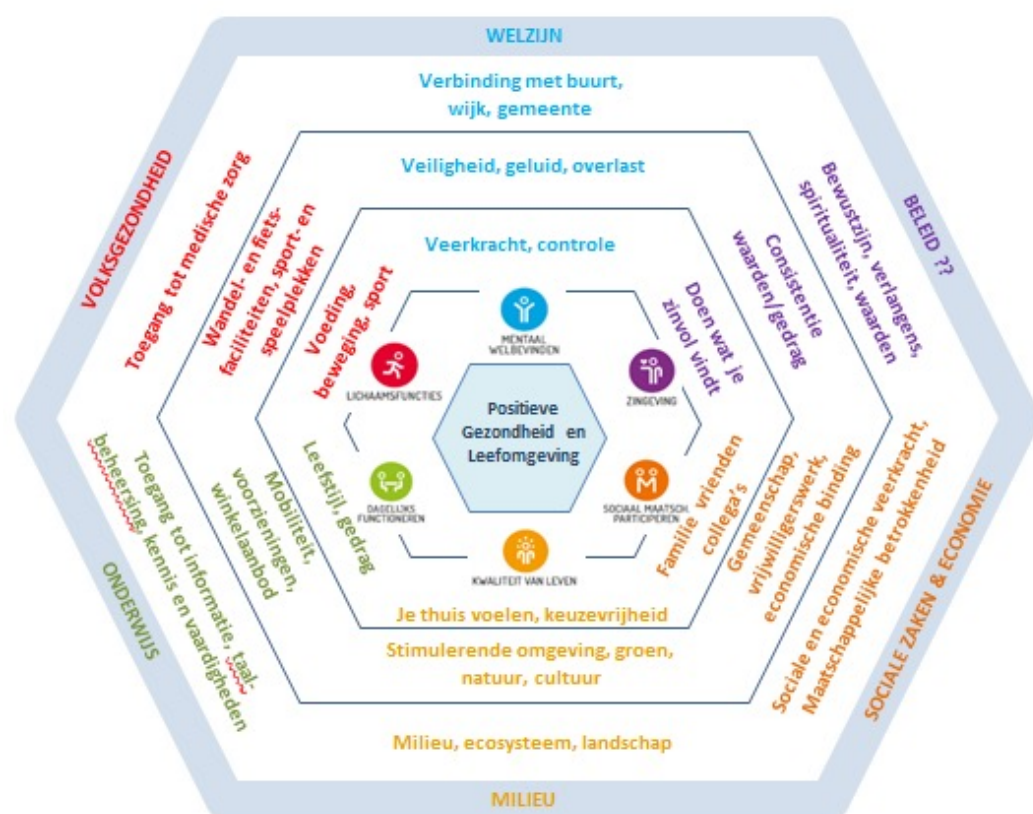

4.3 Een gezonder Deurne

Deurne streeft ernaar dat alle inwoners op een prettige manier in de eigen omgeving leven. Ze zetten zich in, naar vermogen, voor de bredere gemeenschap. Ze krijgen daar waar nodig ondersteuning voor zichzelf of voor het helpen van anderen. Dit is een ambitie uit de toekomstvisie van Deurne. Uit de gegevens blijkt dat inwoners het 'samen doen' als positief ervaren en dat er relatief weinig eenzaamheid wordt ervaren. Daarnaast is de kwaliteit van de leefomgeving op meerdere aspecten lager dan gemiddeld en is de gemiddelde levensverwachting lager dan in de regio. De bevolkingssamenstelling blijft vergrijzen, waardoor ook de vraag naar ondersteuning en zorg blijft toenemen. Op basis van de ambities uit de Toekomstvisie 2030 dringt aandacht voor een gezonder Deurne zich op.

Om Deurne gezonder te maken, waarbij inwoners gezonder en vitaler zijn, ligt toepassing van het positieve gezondheidsbegrip voor de hand. Immers, dit begrip past bij het brede welvaartsthema.

Bij positieve gezondheid gaat het om het 'vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te kunnen voeren'. Gezondheid is in deze benadering dan ook niet langer meer het domein van de zorgprofessionals alleen, maar van iedereen. Het gaat immers om het vermogen om met veranderende omstandigheden om te gaan, meer zelf- en samenredzaamheid. Vertrekend vanuit het positieve gezondheidsbegrip heeft het Louis Bolk Instituut dit toetsingskader geoperationaliseerd zoals weergegeven in onderstaande figuur.

De gemeente is op dit moment op een aantal gebieden rondom het thema gezondheid actief. Voorbeelden hiervan zijn de aanmelding voor het Schone Lucht Akkoord, het Preventieakkoord, Uniek Sporten de Peel, de inzet van wijkwerkers, de ondersteuning aan vrijwilligers en met inzet van Zorg in Deurne. Een integraal gezondheidsbeleid ontbreekt echter op dit moment.

Ketenaanpak Wonen, Welzijn en Zorg

Deurne beschikt over een sterke zorgketen van nulde- tot en met tweede lijn. Met deze zorgketen is de zorg voor inwoners toegankelijk, bereikbaar en dichtbij, zodat kwetsbare inwoners zoveel mogelijk in staat zijn om zelf regie te voeren over hun leven. Een samenhangende benadering van wonen, welzijn en zorg kan dat verder versterken.

De woonopgave en het zorgen voor huisvesting voor (kwetsbare) inwoners is geen eenvoudige opgave en bestaat uit meerdere doelgroepen: sociale huur, gehandicapten, ouderen, statushouders, verwarde personen, maatschappelijke opvang etc. Iedere doelgroep kent zijn eigen behoeften, complexiteiten en afwegingen. Vanuit een gekoppeld woon- en zorgbeleid (ketenaanpak) kan Deurne zich (als onderdeel van de regio) specifiek richten op bepaalde doelgroepen en een daarbij passend woon- en leefklimaat realiseren. Dit vraagt om een samenwerking tussen de huisvestings- en zorgpartners.

De gemeente heeft verschillende **beïnvloedingsmogelijkheden**:

- ▶ De zorgketen versterken door extra regie in het voorliggend veld (nulde lijn) via Zorg in Deurne en daarbij inzetten op (meer) samenwerking met partners zoals Bergopwaarts, LEV, LEEF, politie en scholen. De gemeente kan op deze manier met zijn partners ondersteunings- en zorgvragen in het voorliggende veld gezamenlijk oppakken en met de partners sneller opschalen naar noodzakelijke zorg, afschalen naar ondersteuning en verwijzen naar collectieve voorzieningen;
- ▶ Met partners op zoek gaan naar innovatieve werkwijzen, pilots en externe experimenteerbudgetten. De gemeente kan hiervoor zijn netwerk inzetten (zoals UWV, zorgverzekeraars, cliëntorganisaties, ministerie, brancheverenigingen en zorgpartners);
- ▶ Door ruimtelijke randvoorwaarden te creëren voor initiatieven die bijdragen aan het versterken van de ketenaanpak. Dit kan door planologische medewerking te verlenen (faciliterend). De gemeente kan ook actiever participeren door bijvoorbeeld de inzet van het grondbeleidsinstrumentarium en de inzet van maatschappelijke voorzieningen/gebouwen.

Een sterke woon-welzijn-zorgketen is in het belang van de gezondheid van onze inwoners. Uit de gegevens blijkt ook dat de zorgketen in Deurne een (sub)regionale functie heeft en dat het een belangrijke werkgever is in Deurne. Daarnaast draagt het bij aan de centrumontwikkeling, het onderwijs en de daaraan gekoppelde arbeidsmarkt. Het versterken van deze keten kan daarmee op meerdere aspecten een bijdrage leveren aan het realiseren van de visie van Deurne.

Brede verbondenheid

Gezondheid is voor iedereen van belang, omdat het ervoor zorgt dat inwoners zich prettig voelen en mee kunnen doen in de samenleving. De gemeente heeft de volgende (lokale) **beïnvloedingsmogelijkheden**:

- Een samenhangend gezondheidsbeleid ontwikkelen waarin verbinding wordt gemaakt met overige sociaal maatschappelijke vraagstukken, zoals arbeidsmarktbeleid, duurzaamheidsbeleid en milieubeleid;
- Gezondheid als toetssteen betrekken in haar beslissingen. Daarin gaat het dan om zaken als toegankelijkheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid, samenredzaamheid en milieukwaliteit¹¹;
- Bewegingsactiviteiten voor diverse leeftijdsgroepen ondersteunen, als onderdeel van een gezondere levensstijl;
- Subsidies inzetten voor initiatieven die bijdragen aan deze ketenaanpak en bijdragen aan positieve gezondheid in Deurne;
- Activiteiten ondersteunen die ten dienste staan aan samenredzaamheid. Sociale verbondenheid in de wijken en kernen draagt daar ook sterk aan bij en zijn niet vanzelfsprekend aanwezig. De vergrijzing zorgt er ook voor dat zelfredzaamheid steeds lastiger wordt en daarom is dit een aandachtspunt.

Samenhangende beïnvloedingsruimte

In 2022 treedt de Wet Inburgering in werking. Deurne heeft de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke begeleiding en meedoen van laaggeletterden, statushouders en andere doelgroepen. Het inburgeringsbeleid kan bijdragen aan de leefbaarheid in de kernen en het kan nieuw arbeidspotentieel aantrekken.

4.4 Een duurzamer Deurne

Alle gemeenten in Nederland, zo ook Deurne, krijgen een groeiende verantwoordelijkheid in de Europese en landelijke duurzaamheidsdoelstellingen. De keuzes op het wereldtoneel hebben daarmee ook betekenis voor onze inwoners en ondernemers, in de directe leefomgeving, achter de voordeur, in het gedrag en in de portemonnee. Behalve dat dit een vraagstuk is van bovenaf, is het ook een lokaal maatschappelijk vraagstuk dat zich onder andere vertaalt in het houden van droge voeten, gezondheid en voldoende en betaalbare energie in de toekomst.

¹¹ De omgevingswet schrijft dit voor

Duurzaamheid kent meerdere facetten op verschillende schaalniveaus. De beïnvloedingsruimte is divers:

- Grootschalige opwek van duurzame energie is nodig om over voldoende betaalbare energie in de toekomst te beschikken en om de CO2-uitstoot te reduceren. Dit kan niet alleen met zon op daken, hiervoor zijn ook andere technieken nodig zoals windmolens. Dit vraagt ruimte en draagvlak in de samenleving. Deels is dit een verantwoordelijkheid die de gemeente neemt via deelname aan de Regionale Energie Strategie (RES). Deels is dit ook een eigen lokale verantwoordelijkheid. De gemeente is kaderstellend en kan ook initiërend zijn. Door te initiëren kan de gemeente een grotere invloed hebben op financiële en maatschappelijke rendementen van duurzame energieprojecten;
- Ook bij het terugdringen van de energiebehoefte (een andere pijler binnen de RES), bijvoorbeeld door de isolatie van gebouwen kan de gemeenten kaderstellend, faciliterend en/of initiërend zijn. Zoals ook in andere gemeenten is er in Deurne winst te halen uit de isolatie van gebouwen;
- Uit de klimaatstresstesten blijkt met name in de kernen sprake te zijn van droogte, wateroverlast en hittestress. Ook de biodiversiteit staat onder druk, blijkt uit de Foto van de Leefomgeving. Klimaatadaptatie en -mitigatie vragen om een regionale aanpak, omdat de effecten van het klimaat en de te nemen maatregelen niet beperkt blijven tot gemeentegrenzen. Hierin kan de gemeente een actieve rol nemen. Daarnaast kan de gemeente gebiedsgericht en wijkgericht maatregelen treffen in samenspraak met de inwoners en ondernemers. Voorbeelden hiervan zijn de pilotprojecten op bedrijventerrein Kranenmortel en in de Koolhof, die in voorbereiding zijn. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid waarbij de gemeente de inrichting van de openbare ruimte voor haar rekening neemt en inwoners en ondernemers maatregelen treffen op eigen terrein;
- Het Rijk heeft de ambitie dat de economie in 2050 circulair is, om zo het gebruik van grondstoffen terug te dingen. De circulariteit van de economie wordt in belangrijke mate beïnvloed door rijksbeleid. De gemeente heeft diverse mogelijkheden, zoals: het verkleinen en scheiden van afvalstromen, creëren van de juiste randvoorwaarden voor bedrijven en een circulaire inrichting van de gemeentelijke bedrijfsvoering;
- De overheid kan de duurzaamheidsdoelen niet zelf en niet alleen realiseren. Dit staat of valt met een samenleving die mee wil en mee kan doen. Het gaat om bewustzijn, de mindset en het leiden van een duurzaam leven. De kennis en investeringen van inwoners, ondernemers en investeerders zijn daarvoor nodig.

BRONNENLIJST

- ▶ ABF (2021), Demografische doorrekening Deurne
- ▶ ABF, in opdracht van Provincie Noord-Brabant
- ▶ CBS
- ▶ D.J.J. Heederik & C.J. IJzermans (red.) (2011), Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen.
- ▶ Ebusco Deurne
- ▶ Energiearmoede.tno.nl
- ▶ Gemeente Deurne (2017), Deurne, prettig wonen en leven in de Peel! Toekomstvisie 2030
- ▶ Gemeente Deurne (2021), Raadsinformatiebrief BeterBuitenGebied Feiten en cijfers ontwikkeling veehouderij Deurne 2021
- ▶ Gemeente Deurne, diverse gegevens
- ▶ GGD Zuidoost Brabant (2021), Infographic Gezondheidsmonitor 2020 Deurne en <https://www.ggdbzo.nl/app/uploads/sites/2/2021/09/Infographic-Gezondheidsmonitor-2020-Deurne.pdf>
- ▶ Harry Lintsen, Jan-Pieter Smits, Frank Veraart (2021), METROPOOLREGIO EINDHOVEN EN BREDE WELVAART. Van economie naar duurzaamheid en kwaliteit van leven, Stichting Historie der Techniek - Technische Universiteit Eindhoven
- ▶ Het PON & Telos (2016), Diagnose gezondheid Provincie Noord-Brabant
- ▶ IBIS (2021), Bedrijventerreinensysteem provincie Noord-Brabant
- ▶ Klimaatmonitor.databank.nl (2021)
- ▶ LISA (2021), Werkgelegenheidsregister
- ▶ Locatus (2020)
- ▶ Mike Raanhuis
- ▶ Must (2021), Ruimtelijk afwegingskader De Peel. De waarden van het landschap als basis.
- ▶ Nienke van Boom, John Dagevos en Rens Mulder (2018), Van opgave naar agenda: nieuwe perspectieven voor Deurne en de Peelregio, Telos/Tilburg University
- ▶ ODZOB (2021), gemeenschappelijke regeling
- ▶ Paul Bleumink, Barend Bekamp, Wiebren Kuindersma, Berry Roelofs, Geert Teisman (2021), Met NOVI naar een hoger NIVO (essay), BCI/WUR/EUR.
- ▶ Peelgemeenten (2021), gemeenschappelijke regeling Prof. Dr. P.P. Tordoir (2021), De regio als Daily Urban System: theorie en praktische uitwerking in de Metropool-regio Eindhoven, Masterclass
- ▶ Pronexus (2021), Leerlingenprognose basisonderwijs 2021 Gemeente Deurne.
- ▶ Provincie Noord-Brabant (2021), Monitor agrarische leegstand
- ▶ Royal Haskoning DHV (2021), Foto van de leefomgeving Gemeente Deurne.
- ▶ Senzer (2021), gemeenschappelijke regeling
- ▶ Studio Marco Vermeulen (2020), De Peel. Een narratief van een gebied in transitie
- ▶ Wageningen Environmental Research (2019), Leegstand Voormalige Agrarische Bebouwing

Gemeente Deurne